

Dragon NaturallySpeaking

Versie 11

Gebruikershandleiding

Versie 11, de edities Professional, Premium en Home.

Nuance Communications, Inc. heeft mogelijk octrooi of uitstaande octrooiaanvragen voor onderwerpen die in dit document worden behandeld. Dit document geeft u geen enkele licentie voor deze octrooien.

Niets uit deze handleiding en deze software mag worden verveelvoudigd in enige vorm of op enige wijze, met inbegrip van maar niet beperkt tot elektronische of mechanische verveelvoudiging, fotokopieën, opnamen of door welke informatieopslag- en gegevenssystemen dan ook, zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van Nuance Communications, Inc. Specificaties kunnen zonder kennisgeving worden gewijzigd.

Copyright © 2002-2010 Nuance Communications, Inc. Alle rechten voorbehouden.

Nuance, ScanSoft, het Nuance-logo, het Dragon-logo, Dragon, DragonBar, NaturallySpeaking, NaturallyMobile, RealSpeak, Nothing But Speech (NBS), Natural Language Technology, Select-and-Say, MouseGrid en Vocabulary Editor zijn gedeponeerde handelsmerken of handelsmerken van Nuance Communications, Inc. in the Verenigde Staten of andere landen. Andere namen en handelsmerken waarnaar wordt verwezen, zijn handelsmerken van Nuance Communications of haar respectievelijke eigenaars. Benamingen waarmee onafhankelijke vervaardigers en verkopers hun producten onderscheiden, zijn vaak als handelsmerken gedeponeerd.

Pentium is een gedeponeerd handelsmerk van Intel Corporation.

Adobe en Acrobat zijn gedeponeerde handelsmerken van Adobe Systems Incorporated.

Corel en WordPerfect zijn gedeponeerde handelsmerken van Corel Corporation.

Lotus en Lotus Notes zijn gedeponeerde handelsmerken van Lotus Development Corporation.

Microsoft, Outlook, Windows, Windows NT, Visual Basic en PowerPoint zijn handelmerken of gedeponeerde handelsmerken van Microsoft Corporation.

Mozilla, Mozilla Firefox en Mozilla Thunderbird zijn handelmerken of gedeponeerde handelsmerken van Mozilla Foundation.

Voice It, het logo van Voice It en Voice It Link zijn handelsmerken of gedeponeerde handelsmerken van VXI Corporation.

AMD is een handelsmerk van Advanced Micro Devices, Inc.

Macromedia Flash™ is een handelsmerk van Macromedia, Inc.

De Koningsbron (sprookje), © Copyright Paulus B. Morssink

Op Kamers (impressies van een Nederlandse student), uit Uitgestudeerd, vier verhalen uit het studentenleven, Jack Nouws, gepubliceerd door Common Fish Products.

Grootte (een nieuwe computer), Anne (het eerste kleinkind), Feestweek (kleindochter op bezoek), Oma (oma zijn), Sjoelbak (familieweekend), Tantes (portret van twee tantes), uit de bundel Een Halfje Wit, © Copyright Riek Willems-de Wit.

Dave Barry in Cyberspace, © Copyright 1996 Dave Barry, uitgegeven door Crown Publishers.

3001: The Final Odyssey, © Copyright 1997 Arthur C. Clarke, uitgegeven door HarperCollins Publishers.

Dogbert's Top Secret Management Handbook, © Copyright 1996 United Feature Syndicate Inc., uitgegeven door HarperBusiness, een divisie van HarperCollins Publishers.

Success Is a Journey: 7 Steps to Achieving Success in the Business of Life, © Copyright 1999 Jeffrey J. Mayer, uitgegeven door McGraw Hill.

Charlie and the Great Glass Elevator, © Copyright 1972 Roald Dahl, uitgegeven door Alfred A. Knopf Inc. en Penguin Books.

The Captain of Battery Park, © Copyright 1978 Eugene Pool, uitgegeven door Addison-Wesley.

HOOFDSTUK 1 Inleiding 1

- Informatie over deze handleiding 2
- Wat mag ik verwachten van Dragon? 2

HOOFDSTUK 2 Installatie en gebruikers aanmaken 5

- Wat u moet weten voor de installatie 6
- Voordat u de software installeert 8
- Het installatietype kiezen 8
- Software installeren — Standaard/Volledig 9
- Software installeren — Aangepast 11
- Administratieve instellingen wijzigen 16
- Opties voor opmaak instellen 17
- Nieuwe Gebruikersprofielen maken 18
- Nieuwe gebruikerprofiel trainen 22
- Programma aan uw schrijfstijl aanpassen 25
- Regelmatig afstemmen van de Nauwkeurigheid 26
- Planning instellen voor de nauwkeurigheidsafstemming 27
- Bestaande gebruikersprofielen bijwerken van versies 9.x en 10.x 29
- Mapstructuur van versie 11 31
- Openen van log-bestanden, voorbeelden en hulpmiddelen 33

HOOFDSTUK 3 Beginnen met dicteren 35

- Dragon NaturallySpeaking starten 35
- Beginnen met dicteren 37
- Help gebruiken 41
- Problemen oplossen 44
- Dragon-balk 45
- Snelstartmodus 48

HOOFDSTUK 4 Het bureaublad gebruiken 51

- Programma's, documenten en mappen 51
- Tussen geopende vensters wisselen 52
- Menu's openen en sluiten 53
- Knoppen, tabbladen en opties selecteren 54
- Formaat van vensters wijzigen en vensters sluiten 56
- In vensters en keuzelijsten bladeren 57
- Lijsten openen en opties selecteren 57
- Toetsen indrukken 57
- Muisaanwijzer verplaatsen en klikken met de muis 62

HOOFDSTUK 5 Corrigeren en bewerken 69

- Tekst selecteren met spraakopdrachten 75

Cursor verplaatsen in een document	78
Tekst kopiëren, knippen of plakken	81
Tekst verwijderen	81
Spellen tijdens het dicteren	84
Dictaat afspelen	85
Spraaksynthese gebruiken	92

HOOFDSTUK 6 Tekst opmaken 95

Tekst opmaken	99
---------------	----

HOOFDSTUK 7 Namen, getallen, leestekens en speciale tekens dicteren 103

Getallen dicteren	103
Leestekens	111
Woorden met koppeltokens dicteren	112
Samengestelde woorden dicteren	113
Namen dicteren	114
Afkortingen en acroniemen dicteren	114
E-mailadressen en Internetadressen dicteren	115
Speciale tekens dicteren	116
Wisselen tussen herkenning modi	121

INDEX 125

Inleiding

Met Dragon NaturallySpeaking en Dragon Medical kunt u tekst in uw computer inspreken in plaats van typen. Terwijl u spreekt, worden uw woorden opgenomen en uitgeschreven in uw documenten of e-mail.

Spreeken tegen een computer die uitschrijft wat u zegt, noemen wij *dicteren*. In elk programma dat tekst accepteert, kunt u documenten dicteren in plaats van typen.

Dragon is handig voor:

- Brieven, memo's en e-mail schrijven — U kunt tekst in documenten knippen en plakken, of tekst en tekstopmaak wijzigen. U bedenkt wat u wilt schrijven en spreekt het in via de microfoon.
- Gegevens in formulieren of werkbladen invoeren (beschikbaar in de edities Professional, Medical en hoger) — In het algemeen gaat het dicteren van cijfers sneller dan typen. Met Dragon Professional of hogere edities kunt u zelf spraakopdrachten maken waarmee u op een formulier van veld naar veld kunt gaan.
- Internet gebruiken — U kunt internetadressen en koppelingen uitspreken en zo op internet zoeken, informatie bekijken en door webpagina's bladeren.
- Programma's starten en menu's openen
- Dicteren met een draagbare recorder wanneer u uw computer niet bij de hand hebt. Dragon schrijft vervolgens uw dictaat uit.

Informatie over deze handleiding

Deze handleiding is bestemd voor alle edities van Dragon, waaronder Dragon NaturallySpeaking and Dragon Medical. De meeste informatie in deze handleiding is van toepassing op alle edities en verschillen worden in de tekst aangegeven.

OPMERKING: Ter aanvulling op deze **Beknopte handleiding** verschaft Dragon nog twee extra informatiebronnen over het product:

- *Online Help*, via het menu Help of door in een willekeurig scherm op de knop **Help** te klikken. De toepassing biedt zowel algemene Help als informatie voor systeembeheerders.
- De **Dragon-gebruikershandleiding** in PDF-opmaak, die u kunt afdrukken of weergeven in Adobe Acrobat Reader of Nuance PDF Converter Professional 5. De handleidingen zijn beschikbaar op de dvd onder **\Documentation\Nld\User Guide.pdf**.

Conventies in deze handleiding

- Deze handleiding bevat een groot aantal voorbeelden van woorden en zinnen die u kunt zeggen wanneer u met Dragon werkt. Deze voorbeelden staan gewoonlijk tussen aanhalingstekens, bijvoorbeeld: *'Maak dat vet'*.
- Soms staat er in een procedure een voorbeeldzin die u kunt dicteren. Deze voorbeeldzinnen hebben een ander lettertype en de leestekens staan tussen vierkante haken.

Wat mag ik verwachten van Dragon?

Eén reden om Dragon te gebruiken is dat u er brieven, rapporten en andere documenten sneller mee kunt dicteren dan schrijven. Een andere reden is dat Dragon letsel door repetitieve overbelasting bij het typen kan helpen voorkomen of verminderen. Of misschien vindt u het gewoon leuk dat u achteroverleunend in uw stoel en met uw voeten op het bureau uw werk kunt doen.

Dragon is voor al deze gebruiksvormen uitstekend geschikt, maar om het programma op de juiste wijze te laten werken is een kleine inspanning van u vereist. Terwijl u Dragon gebruikt, leert het programma steeds meer over uw stem en uitspraak. Wanneer u woorden gebruikt die het programma niet kent,

maakt het fouten. Als u fouten corrigeert, leert Dragon uw manier van spreken steeds beter kennen.

Dragon maakt gebruik van geavanceerde akoestische en statistische modellen. Het programma kan zich snel en op verschillende manieren aan u aanpassen, door aan uw stemgeluid te wennen en aan de specifieke woorden die u tijdens het dicteren gebruikt. Er zijn een paar eenvoudige gewoonten waarmee u de beste resultaten bereikt: zorg dat de positie van de microfoon altijd hetzelfde is, dicteer leestekens, praat duidelijk en rustig en pauzeer even voor en na spraakopdrachten. Maak ook gebruik van de eenvoudige hulpmiddelen die het programma biedt om de nauwkeurigheid te optimaliseren, bijvoorbeeld door vaktaal, afkortingen, woordgroepen en woorden met een speciale uitspraak of spelling toe te voegen aan het lexicon van Dragon. U kunt ook een hele lijst met termen importeren of aan Dragon opgeven welke teksten lijken op de teksten die u gaat dicteren, waarna het programma deze snel “bestudeert”.

De aanpassing van het lexicon van Dragon is niet alleen gemakkelijk, maar ook zeer belangrijk voor uw productiviteit aangezien hierdoor herkenningfouten worden voorkomen. (Als u een woord dicteert dat niet in het lexicon van Dragon staat, kan het programma dit niet uitschrijven.) Het programma leert ook van fouten, mits u deze op de juiste wijze corrigeert. Naarmate u Dragon vaker gebruikt, wordt het programma beter aan u aangepast, zowel wat betreft akoestiek als taal.

Heb ik mijn toetsenbord en muis nog nodig?

U kunt met Dragon de meeste computeropdrachten met uw stem uitvoeren, maar sommige opdrachten blijven gemakkelijker met de muis of het toetsenbord.

Als het gebruik van een muis en toetsenbord mogelijk is voor u, probeer dan uiteenlopende taken uit te voeren met uw stem en uw handen, om te zien wat het prettigst werkt.

Wat als ik geen toetsenbord en muis kan gebruiken?

Als het gebruik van een muis en toetsenbord voor u geen optie is, raadpleeg dan [Het bureaublad gebruiken](#) op pagina 51.

Installatie en gebruikers aanmaken

Dit hoofdstuk beschrijft hoe u Dragon installeert en configureert en hoe u het programma erin oefent uw stem te herkennen.

De installatieprocedure controleert of uw systeem voldoet aan de systeemvereisten voor Dragon.

Deze systeemvereisten staan vermeld in de informatie die is geleverd bij uw exemplaar van Dragon.

Wanneer uw systeem niet voldoet aan de systeemvereisten, wordt Dragon niet geïnstalleerd.

Meerdere gebruikers op één computer

De licentieovereenkomst voor Dragon is bestemd voor één persoon. Het is toegestaan om de software op meer dan een computer te installeren (zoals een desktop- en laptopcomputer of op een computer op het werk en thuis), maar u kunt de software niet tegelijkertijd op meer dan een computer gebruiken.

U kunt meerdere stemprofielen aanmaken, mits deze stemprofielen voor u bestemd zijn. Wanneer anderen een stemprofiel willen aanmaken, dienen deze personen een afzonderlijke licentie voor Dragon aan te schaffen.

Gebruiksrechtovereenkomsten voor meerdere gebruikers zijn verkrijgbaar.

De microfoon aansluiten

Voordat u Dragon kunt gebruiken, moet u de microfoon aansluiten.

Voor meer informatie over het aansluiten van de microfoon kunt u de documentatie ervan raadplegen.

OPMERKING: *Als uw computer al voorzien is van luidsprekers, kunt u dictaat ook via de luidsprekers afspelen in plaats van via de headset.*

Wat u moet weten voor de installatie

Alvorens Dragon te installeren, aan te passen of te upgraden, dient u zich op de hoogte te stellen van bepaalde problemen met Vista en het gezamenlijk gebruik met andere producten van Dragon.

Dragon installeren op een aangepaste locatie

De standaard installatiemap voor Dragon is:

C:\Program Files\Nuance\NaturallySpeaking11

Tijdens de installatieprocedure kunt u ervoor kiezen om Dragon in een andere map of op een ander station op uw computer te installeren.

Door tijdens de installatie een andere map te kiezen installeert u alleen de programmabestanden van Dragon op deze locatie.

Dragon installeert de talen en lexica die u tijdens de installatie heeft geselecteerd altijd op station C:, onafhankelijk van de locatie waar u de programmabestanden van Dragon installeert. Ook de locatie waar de bestanden met betrekking tot de gebruikersprofielen worden opgeslagen wordt op station C: aangemaakt. Deze bestanden kunnen een grote hoeveelheid schijfruimte opnemen op station C:. Voor meer informatie over de installatiemappen van Dragon, zie [Mapstructuur van versie 11](#) op pagina 31.

U kunt uw installatie aanpassen en daardoor minder schijfruimte gebruiken op station C: door ongewenste talen en

lexica niet te installeren. Voor meer informatie, zie [Software installeren — Aangepast](#) op pagina 11.

Installatie onder Windows Vista

Dragon versie 11 is compatibel met alle edities van Windows Vista. (Versie 9.5 en hoger werken wel onder Windows Vista.)

Wanneer u een computer bijwerkt van een eerdere versie van Windows naar Windows Vista, terwijl versie 8.x, 9.x of 10.x van Dragon op die computer is geïnstalleerd, zal de betreffende versie van Dragon niet werken na bijwerken naar Windows Vista. Alle gebruikersprofielen van voorgaande versies blijven intact en kunnen worden bijgewerkt wanneer u Dragon versie 11 of hoger installeert.

Gezamenlijk gebruik met andere producten van Dragon

Gezamenlijk gebruik met eerdere versies van Dragon

U kunt slechts één versie van Dragon NaturallySpeaking op uw systeem installeren.

OPMERKING: *Het gelijktijdig uitvoeren van versie 9.x of 10.x met versie 11 wordt niet ondersteund.*

Gezamenlijk gebruik met Dragon NaturallySpeaking SDK Client Edition

U kunt Dragon SDK Client Edition 11 installeren op dezelfde computer waarop Dragon 10 is geïnstalleerd. Bovendien kunt u tussen Dragon 11 en Dragon SDK Client Edition 11 gebruikers en lexica uitwisselen.

U kunt echter uitsluitend één product tegelijk uitvoeren. Als u bijvoorbeeld Dragon uitvoert, kunt u geen hulpmiddelen of voorbeelden van SDK Client starten.

OPMERKING: *Gezamenlijk gebruik van versie 11 met Dragon SDK Client Edition versie 9.x of 10.x wordt niet ondersteund.*

Voordat u de software installeert

Alvorens Dragon te installeren, aan te passen of bij te werken doet u het volgende:

- 1 Sluit alle actieve toepassingen.
- 2 Schakel antivirussoftware uit. Het installatieproces kan soms valse virusberichten activeren.

OPMERKING: *U hebt beheerdersrechten nodig om Dragon onder Windows XP, Windows Vista of Windows 7 te kunnen installeren of verwijderen. Na installatie hebt u geen beheerdersrechten nodig voor het maken van een gebruiker of het gebruiken van de software.*

Wanneer u als beheerder een gebruiker voor Dragon wilt aanmaken die beperkte rechten heeft onder Windows XP Professional, Windows Vista (gebruikersprofiel met beperkte rechten) of Windows 7 dient u zich als deze gebruiker aan te melden alvorens u de gebruikersprofiel voor Dragon NaturallySpeaking kunt aanmaken.

Wanneer u een Dragon-gebruikersaccount aanmaakt voor een gebruikersprofiel met beperkte rechten terwijl u bent aangemeld als Windows-beheerder, is de betreffende gebruikersprofiel niet in staat het account te openen. Deze beperkingen gelden tevens voor de installatie van een upgrade.

- 3 Kies het installatietype dat u wilt uitvoeren.

Het installatietype kiezen

U kunt ervoor kiezen het volledige product te installeren of alleen bepaalde functies, zoals wordt uiteengezet in het volgende gedeelte.

U kunt ook een MSI-installatie uitvoeren (originele Windows Installer). Raadpleeg de online-PDF van de *Dragon System Administrator Guide* of het Help-bestand voor meer informatie.

Het installatietype kiezen

U kunt een volledige (Standaard/Volledig) of een aangepaste (Aangepast) installatie van Dragon uitvoeren. Nuance raadt aan een volledige installatie uit te voeren, tenzij u de nodige

ervaring met het product hebt. In de onderstaande tabel vindt u meer informatie over elk installatietype.

TYPE	BESCHRIJVING
Standaard/ Volledig	Installeert alle opties en spraakbestanden. Vereist de maximale schijfruimte.
Aangepast	Hiermee kunt u zelf de opties en spraakbestanden voor de installatie selecteren. Dit kan de schijfruimte die nodig is voor de installatie aanzienlijk reduceren. Met de edities Dragon NaturallySpeaking Professional kunt u tijdens een aangepaste installatie de gewijzigde instellingen op alle gebruikers toepassen, inclusief gebruikers van Windows met beperkte rechten.

OPMERKING: *Als u besluit om bepaalde onderdelen van Dragon tijdens de installatie **Aangepast** niet te installeren, kunt u deze later alsnog installeren door de installatie opnieuw uit te voeren en **Wijzigen** te selecteren.*

Wanneer u het product voor meerdere gebruikers installeert, is het raadzaam de installatie *Aangepast* te kiezen in plaats van *Standaard/Volledig*. Ga naar [Software installeren — Aangepast](#) op pagina 11 wanneer u een aangepaste installatie wilt uitvoeren. Of ga anders door met [Software installeren — Standaard/Volledig](#) op pagina 9.

Software installeren — Standaard/Volledig

Zo installeert u alle functies van Dragon:

Plaats de dvd van Dragon in het dvd-station.

Als de installatie niet automatisch wordt gestart, zoekt u met Windows Verkenner op de dvd naar het bestand *setup.exe* en dubbelklikt u hierop.

OPMERKING: *Windows Vista: wanneer u de installatie in Windows Vista start, is het mogelijk dat u een bericht ziet met de waarschuwing **Uw toestemming is nodig om met een programma te kunnen doorgaan**. Klik op **Doorgaan** om de installatie te starten.*

Nadat Windows Installer is gestart, worden er twee softwarepakketten geïnstalleerd, tenzij dit al is gebeurd:

Visual C++ versie 9.0

Nadat de wizard is begonnen, klikt u op *Volgende* en gaat u naar het scherm van de *Licentieovereenkomst*. Lees de tekst en selecteer *Ik ga akkoord met de voorwaarden...* en klik op *Volgende*.

- 4** Typ uw *Gebruikersnaam*, *Organisatie* en het *Serienummer* dat voor uw installatie verschaft is.
- 5** (Optie) Wanneer het scherm *Type installatie* wordt weergegeven, klikt u op de knop *Wijzigen* en kiest u waar u het product wilt installeren.

Wanneer er geen eerdere versies van Dragon op uw systeem zijn geïnstalleerd, is de standaardmap:

`C:\Program Files\Nuance\NaturallySpeaking11`

Zie [Mapstructuur van versie 11](#) op pagina 31 voor een lijst met mappen die tijdens de installatie worden gemaakt.

- 6** Terwijl u zich nog steeds op het scherm *Type installatie* bevindt, selecteert u *Standaard/Volledig*.
- 7** In het scherm *Gereed om het programma te installeren*, klik op *Installeren* om de installatie te starten.
- 8** In het scherm *Installshield Wizard voltooid* kunt u op *Ja, controleren op programma-updates (aanbevolen)* nadat de installatie is voltooide klikken.

- 9 Klik op *Voltooien* om de installatie af te ronden. (Start de computer opnieuw op wanneer u hierom wordt gevraagd.)
- 10 Selecteer *Start > Alle programma's > Dragon NaturallySpeaking 11 > Dragon NaturallySpeaking 11*. De *Dragon-balk* wordt op uw bureaublad weergegeven.
- 11 (Optie) Wanneer u gebruikers hebt van versie 9.x of 10.x die u wilt bijwerken voordat u doorgaat, raadpleegt u [Bestaande gebruikersprofielen bijwerken van versies 9.x en 10.x](#) op pagina 29.
12. Als u geen bestaande gebruikers hebt, start de wizard *Profiel maken* meteen nadat u het product hebt geopend. Ga verder naar [Nieuwe Gebruikersprofielen maken](#) op pagina 18 als u een nieuw gebruikersprofiel wilt instellen en ga verder met het oefenen van dit gebruikersprofiel.

U bent nu gereed met het aanmaken van de nieuwe gebruikerprofiel zoals uiteengezet in [Nieuwe Gebruikersprofielen maken](#) op pagina 18.

Software installeren — Aangepast

Als u bepaalde gedeelten of meerdere gebruikersprofielen van Dragon wilt installeren doet u het volgende:

- 1 Plaats de dvd van Dragon in het dvd-station.

Als de installatie niet automatisch wordt gestart, zoekt u met Windows Verkenner op de dvd naar het bestand *setup.exe* en dubbelklikt u hierop.

OPMERKING: *Windows Vista: wanneer u de installatie in Windows Vista start, is het mogelijk dat u een bericht ziet met de waarschuwing **Uw toestemming is nodig om met een programma te kunnen doorgaan**. Klik op **Doorgaan** om de installatie te starten.*

- 2 Nadat Windows Installer is gestart, worden er twee softwarepakketten geïnstalleerd, tenzij dit al is gebeurd:

Visual C++ versie 9.0

- 3 Nadat de wizard is begonnen, klikt u op *Volgende* en gaat u naar het scherm van de *Licentieovereenkomst*. Lees de tekst en selecteer *Ik ga akkoord met de voorwaarden...* en klik op *Volgende*.
- 4 Typ uw *Gebruikersnaam*, *Organisatie* en het *Serienummer* dat voor uw installatie verschaft is.
- 5 (Optie) Wanneer het scherm *Type installatie* wordt weergegeven, klikt u op de knop *Wijzigen* en kiest u waar u het product wilt installeren.

Wanneer er geen eerdere versies van Dragon op uw systeem zijn geïnstalleerd, is de standaardmap:

C:\Program Files\Nuance\NaturallySpeaking11

Zie [Mapstructuur van versie 11](#) op pagina 31 voor een lijst met mappen die tijdens de installatie worden gemaakt.

- 6 Terwijl u zich nog steeds in het scherm *Type installatie* bevindt, selecteert u *Aangepast* als het installatietype.

Aangepast

De onderdelen selecteren die u wilt installeren en opgeven waar deze worden geïnstalleerd. Aanbevolen voor ervaren gebruikersprofielen.

OPMERKING: *Als u besluit om bepaalde onderdelen van Dragon tijdens de installatie **Aangepast** niet te installeren, kunt u deze later alsnog installeren door de **installatiewizard** opnieuw uit te voeren en op het scherm **Programmaonderhoud Wijzigen** te selecteren.*

- 7 Klik op *Volgende*. U ziet nu een mapstructuur waarin u de bepaalde aspecten van het product kunt selecteren. Klik op de pijl omlaag aan de linkerkant en kies waar of op welke wijze u het betreffende onderdeel wilt installeren:

Dit onderdeel wordt op een lokale vaste schijf geïnstalleerd.

Dit onderdeel en alle secundaire onderdelen worden op een lokale vaste schijf geïnstalleerd.

Dit onderdeel wordt geïnstalleerd wanneer dat nodig is.

Deze opties komen in het bijzonder van pas bij het installeren van meerdere talen en/of meerdere lexica.

Bekijk bijvoorbeeld de keuzen voor het lexicon *Engels/US* (Amerikaans) die in de onderstaande illustratie worden weergegeven.

Premium en
Professional
Edities.

Andere talen, dialecten en gespecialiseerde lexica installeren

Voor het installeren van de gebruikersbestanden voor andere talen of dialecten die bij uw editie geleverd zijn, kiest u *Aangepast* in het scherm *Type installatie*. De gebruikersbestanden voor elke taal bevatten de specifieke spelling en uitspraak voor de regio waarin die taal wordt gesproken. Bijvoorbeeld gebruikers die volgens de Amerikaans-Engelse spelling willen dicteren (ook gebruikers met een ander Amerikaans accent), moeten de gebruikersbestanden voor Engels (VS) gebruiken.

- 8 Klik nogmaals op *Volgende* en sla de volgende stap over wanneer u niet in het bezit bent van de editie Professional of

Medical. Selecteer anders de vakjes onder *Aanvullende opties* zodat er aanvullende dialoogvensters worden weergegeven aan het einde van de installatie waarmee u wijzigingen kunt aanbrengen met betrekking tot alle gebruikers die op deze computer dicteren.

OPTIE	BESCHRIJVING
De instellingen van de toepassing wijzigen voor alle gebruikersprofielen	Geeft de dialoog Opties weer aan het einde van de installatie. U kunt hiermee in één keer verscheidene opties instellen voor alle gebruikers (zie de online Help voor meer informatie). Dit is nuttig voor een installatie in een gedeelde omgeving, bijvoorbeeld in een vergaderruimte waarin verschillende mensen kunnen dicteren.
Administratieve instellingen wijzigen	Geeft de dialoog Administratieve instellingen weer aan het einde van de installatie, waarin u de functie Netwerkgebruiker kunt instellen, een reservekopie van uw bestanden kunt maken en kunt instellen wie er opdrachten/lexica kunnen wijzigen.
De Opmaakopties wijzigen voor alle gebruikersprofielen	Geeft de dialoog Opmaak weer aan het einde van de installatie, waarin u een algemene opmaak kunt instellen voor alle documenten die via deze installatie worden gedictieerd, zoals de opmaak voor data, tijden of postcodes. U kunt in de editie Medical tevens instellen of u termen wilt uitbreiden, afkortingen wilt gebruiken of automatisch komma's wilt plaatsen. Raadpleeg de online Help voor meer informatie.

- 9 Klik op *Volgende*.
- 10 Klik op *Installeren* om de installatie te starten.
- 11 Wanneer de installatie voltooid is, gaat u door met een of meer van de volgende gedeelten, als die van toepassing zijn op uw aangepaste installatie:

De instellingen van de toepassing wijzigen voor alle gebruikersprofielen op pagina 16

Administratieve instellingen wijzigen op pagina 16

Opties voor opmaak instellen op pagina 17

- 12** Wanneer u wordt gevraagd om het product te registreren, kiest u een van de registratieopties.
- 13** Klik op *OK* om het product te registreren en klik nogmaals op *OK* om verder te gaan.
- 14** Selecteer *Ja, controleren op programma-updates (aanbevolen)* nadat de installatie is voltooid om eventuele updates te downloaden nadat de installatie is voltooid en klik op *Voltooien* om de installatie af te ronden.
- 15** Wanneer u een bericht ontvangt dat u de computer opnieuw moet opstarten om de installatie te voltooien, kunt u dat nu doen.
- 16** Selecteer *Start > Alle programma's > Dragon NaturallySpeaking 11 > Dragon NaturallySpeaking 11* of klik op het Dragon-pictogram op het bureaublad.
- 17** Wanneer u gebruikersprofielen hebt van versie 9.x of 10.x die u wilt bijwerken voordat u doorgaat, raadpleegt u [Bestaande gebruikersprofielen bijwerken van versies 9.x en 10.x](#) op pagina 29. In het geval dat u geen bestaande gebruikersprofielen hebt, wordt de wizard *Profiel maken* onmiddellijk opgestart en kunt u een gebruiker aanmaken zoals is uiteengezet onder [Nieuwe Gebruikersprofielen maken](#) op pagina 18.

De instellingen van de toepassing wijzigen voor alle gebruikersprofielen

Wanneer u *De instellingen van de toepassing wijzigen voor alle gebruikers* hebt geselecteerd tijdens de aangepaste installatie, wordt de dialoog *Opties* geopend onmiddellijk na het voltooien van de installatie.

OPMERKING: Wanneer u een standaardinstallatie hebt uitgevoerd, opent u de dialoog **Opties** door Dragon NaturallySpeaking te starten en **Extra > Opties** te selecteren.

In de dialoog *Opties* ziet u diverse tabs waarmee u verscheidene aspecten voor het dicteren met het product kunt instellen:

Correctie	Playback/Spraaksynthese
Opdrachten	Overige
Beeld	Data
Sneltoetsen	

Raadpleeg de online Help voor meer informatie bij iedere tab. Wanneer u de editie Medical gebruikt, ziet u tevens tabs voor *PowerMic I*, *PowerMic II* en het *Dicteervenster*.

Administratieve instellingen wijzigen

Wanneer u *Administratieve instellingen wijzigen* hebt geselecteerd tijdens de aangepaste installatie, wordt onmiddellijk na het voltooien van de installatie de dialoog *Administratieve instellingen* geopend.

OPMERKING: Wanneer u een standaardinstallatie hebt uitgevoerd, opent u de dialoog **Administratieve instellingen** door Dragon NaturallySpeaking te starten en **Extra > Administratieve instellingen** te selecteren zonder eerst een gebruiker te openen.

In de dialoog *Administratieve instellingen* ziet u de volgende tabs:

- Netwerk* — Voor het instellen van netwerkgebruikers.
- Overige instellingen* — Voor het aanmaken van mappen voor reservekopieën/distributie en het beheer van de gebruikers die aangepaste opdrachten kunnen wijzigen.

Geplande taken — Voor het plannen van nauwkeurighedsafstemming en gegevensverzameling ter verbetering van de spraakherkenning, waarbij de gebruikers de planning kunnen aanpassen.

Raadpleeg voor uitgebreide informatie de Help-bestanden, door op de knop Help te klikken.

Opties voor opmaak instellen

Wanneer u *De Opmaakopties wijzigen voor alle gebruikers* hebt geselecteerd in het scherm *Aangepaste installatie*, wordt de dialoog *Opmaak* geopend nadat de installatie is voltooid.

OPMERKING: *Wanneer u geen aangepaste installatie hebt uitgevoerd, kunt de opmaak als volgt uitvoeren: Start Dragon, open een gebruiker en selecteer **Extra** > **Opmaak**. Kies in de editie Medical vervolgens de tab **General** (Algemeen).*

Nieuwe Gebruikersprofielen maken

Voordat u Dragon kunt gebruiken, dient u een gebruikersprofiel te laten maken voor elke persoon of zorgverlener die moet kunnen dicteren.

Uw gebruikersprofiel slaat akoestische informatie op over uw stem zodat Dragon kan herkennen wat u zegt. Dragon slaat in de gebruikersbestanden akoestische gegevens over uw stem op zodat het programma uw spraak kan herkennen. Eventuele wijzigingen die u aanbrengt in het standaardlexicon, bijvoorbeeld specialistische termen, namen, acroniemen en afkortingen, worden ook in deze bestanden opgeslagen.

Wanneer u de software voor het eerst gebruikt, wordt de *Profiel maken* gestart zodat u een nieuwe gebruikersprofiel kunt maken:

OPMERKING: Als u een gebruikersprofiel uit een eerdere versie hebt laten upgraden, laadt Dragon dat gebruikersprofiel. Wanneer u meerdere gebruikersprofielen hebt bijgewerkt, worden alle bijgewerkte

gebruikersprofielen in de dialoog **Gebruikersprofiel openen** weergegeven.

Een gebruikerprofiel creëren:

- 1 Op de pagina *Een gebruikersprofiel maken* klikt u rechtsonder op *Volgende* om verder te gaan.
- 2 Volg de wizard en vul de informatie in waar u om wordt gevraagd. Klik op *Volgende* om verder te gaan.

Wanneer de wizard u om uw naam vraagt, kunt u alleen uw voornaam invullen, een bijnaam of zowel uw voor- als uw achternaam.

De wizard vraagt u om uw leeftijd om Dragon te helpen met verschillen in de stem die het programma associeert met verschillende leeftijden.

De wizard vraagt u aan te geven in welke regio u woont om Dragon te helpen uw uitspraak te interpreteren op basis van regionale verschillen.

- 3 Wanneer de pagina *Help Dragon de woorden herkennen die u uitsprekt* verschijnt, selecteert u uw accent. In Dragon versie 11 kunt u gebruikersprofielen in meerdere talen aanmaken en oefenen. Wanneer u een editie hebt aangeschaft die meer dan één taal ondersteunt, kunt u later een taal toevoegen door de installatie opnieuw starten en *Aangepast* te kiezen. Selecteer de gewenste taalbestanden op de dvd van Dragon.
- 4 Wanneer de pagina *Ho praat u tegen uw computer?* pverschijnt, selecteert u het type microfoon dat u gebruikt uit de lijst met *Microfoons* . Als u uw dictaat opneemt met een recorder, selecteert u deze uit de lijst met *Recorders*.
- 5 Op de pagina *Uw keuzes controleren* controleert u of de gegevens juist zijn voordat u verdergaat.
- 6 Dragon kiest automatisch een spraakmodel dat het gebruikt als basis voor uw individuele gebruikersprofiel. Het selecteert ook het lexicon dat het gebruikt om woorden niet alleen op basis van hun geluid maar ook op basis van hun context te herkennen. Maar als u een bepaald spraakmodel en lexicon

wilt selecteren, kunt u op de knop *Geavanceerd* klikken en selecteert u op de pagina *Modellen kiezen* een:

Taalmodel — Spraakmodel uit het keuzemenu *Taalmodel*. Dragon maakt gebruik van een spraakmodel om zich tijdens de leerfase aan te passen aan uw stem. Dragon geeft automatisch een aanbeveling van het type spraakmodel en lexicon dat bij de snelheid en de hoeveelheid geheugen van uw computer past. Normaal gesproken is het het beste om deze aanbeveling op te volgen.

Lexicon — Type lexicon uit de lijst met *Lexicons*:

BestMatch Plus of Medium — Hiervoor is minimaal 512 MB RAM vereist.

Large — Hiervoor is minimaal 1 GB RAM vereist.

Leeg lexicon of Empty Dictation — (Uitsluitend de edities Professional en Medical.) Lexicon met een taalmodel maar zonder woorden, ontwikkeld voor ervaren gebruikers of leveranciers die uiterst gespecialiseerde lexica willen maken.

- 7** Klik op *OK* om uw keuzen op te slaan op de pagina *Modellen kiezen* en ga terug naar de wizard *Profiel maken*.
- 8** Klik op de knop *Maken* rechtsonder op de pagina om uw gebruikersprofiel te maken.

Wanneer Dragon klaar is met het maken van uw gebruikersprofiel, gaat u door naar het volgende deel van het proces. Ga verder met [Microfoon instellen/plaatsen](#) op pagina 20.

Microfoon instellen/plaatsen

Wanneer Dragon uw gebruikersprofiel heeft gemaakt, wordt de pagina *Plaats uw mmicrofoon in de juiste stand* weergegeven. Hier helpt het programma u uw microfoon in de juiste stand te stellen.

Volg de aanwijzingen van de wizard en plaats uw microfoon.

De stand van uw microfoon is erg belangrijk. Als de microfoon niet op de juiste plaats zit, kan Dragon u mogelijk niet goed verstaan en meer fouten maken.

Het is ook belangrijk dat de stand van de microfoon altijd hetzelfde is. Zorg ervoor dat u bij elke dicteersessie de microfoon op dezelfde manier plaatst.

Hier volgen een aantal tips bij bepaalde microfoontypen:

Microfoon die deel uitmaakt van een headset

Plaats de microfoon vlak naast uw mond, op een afstand van ruim een centimeter (ongeveer de dikte van uw duim). De microfoon mag dicht bij uw mond zitten, maar deze niet aanraken.

Als u de microfoon even niet wilt gebruiken, is het beter het flexibele staafje naar boven te draaien tot boven uw hoofd, dan dit opzij te buigen of de microfoon af te zetten.

Losse microfoon in de juiste stand houden

Houd de microfoon iets naast uw mond, op een afstand van zo'n 2,5 tot 7,5 centimeter.

Als de volumemeter op de *Dragon-balk*[™] rood wordt, probeer dan de microfoon iets verder van uw mond af te houden.

Array-microfoon gebruiken

Plaats de array-microfoon op een afstand van 45 tot 75 cm van uw mond.

Zorg ervoor dat u de ruimte tussen uw mond en de array-microfoon niet blokkeert door bijvoorbeeld een boek of document recht voor uw gezicht te houden.

Vermijd, behoudens uw stem, alle geluiden van bronnen die binnen 4,5 meter direct op de array-microfoon gericht zijn.

- 9 Klik op *Volgende* om door te gaan met [Volume/geluidskwaliteit van de microfoon controleren](#) op pagina 22.

Volume/geluidskwaliteit van de microfoon controleren

Nadat u de microfoon goed hebt geplaatst, klikt u op *Volgende* zodat u de pagina *Dragon past het volume aan* ziet.

- 1** Wanneer de wizard *Profiel Maken* het scherm *Dragon past het volume aan* weergeeft, klikt u op de knop *Geluidsvolume aanpassen* en leest u de tekst in het vak hardop voor.
- 2** Klik op *Volgende* wanneer het programma piept zodra de volumecontrole beëindigd is.
- 3** Wanneer de pagina *Dragon gaat de kwaliteit van uw geluidssysteem testen* wordt weergegeven, klikt u op *Starten* en leest u vervolgens de tekst in het vak voor.
- 4** Wanneer de geluidskwaliteit van uw systeem is getest, hoort u een pieptoon. Wanneer Dragon de tekst *Aanvaardbaar* weergeeft, klikt u op *Volgende* om door te gaan.

OPMERKING: Windows Vista of XP: wanneer u het foutbericht ontvangt dat **het geluidsniveau te laag is** tijdens het aanmaken van een gebruiker in Dragon, kunt u het geluidsniveau van de microfoon als volgt verbeteren:

1. Selecteer (afhankelijk van uw systeem) **Start > Configuratiescherm > Geluiden en audioapparaten**.
2. Klik op het tabblad **Spraak** op de knop **Volume...** onder **Opname** om de dialoog **Opnamebediening**.
3. Stel het volume voor het juiste invoerapparaat in.

- 5** Ga verder met [Nieuwe gebruikerprofiel trainen](#) op pagina 22.

Nieuwe gebruikerprofiel trainen

Nadat u uw profiel hebt gemaakt en voordat u begint met dicteren, oefent u Dragon om uw stem te leren herkennen.

Het uitvoeren van de leerfase bij het aanmaken van een gebruiker verbetert de herkenningssnauwkeurigheid van uw aanvangsleerfase. Tijdens de leerfase leest u gedurende een aantal minuten hardop voor uit een van de beschikbare teksten.

OPMERKING: Raadpleeg de online-Help voor informatie over het trainen van een mobiele gebruiker.

Als u de leerfase eerder hebt overgeslagen om een gebruikersprofiel te openen, selecteert u vanaf het Dragon-balkmenu Profiel > Gebruikersprofiel openen en selecteert u uw naam in de lijst. U klikt vervolgens op Openen om verder te gaan. Omdat u de leerfase niet hebt voltooid, worden er opties voor Oefenen weergegeven.

Een nieuwe gebruikersprofiel oefenen:

- 1 Wanneer de pagina *Lees de tekst voor om Dragon te trainen* wordt weergegeven, kiest u uit de volgende trainingsopties:

Tekst met opdrachten weergeven

Tekst zonder opdrachten weergeven

Leerfase overslaan (niet aanbevolen)

- 2 Op de wizardpagina *Lees oefentekst voor* klikt u op *Opname*.
- 3 Als u voor de eerste trainingsoptie kiest (*Tekst met opdrachten weergeven*):

Klik op *Opname* en lees de tekst voor.

Als u tijdens het leerproces wilt pauzeren, klikt u op *Pauze*.

Welcome to general training

OPMERKING: Om voorbij de eerste twee schermen te komen, moet u elke zin zonder onderbrekingen uitspreken. In de overige schermen kunt u wel middenin een zin pauzeren.

Wanneer een woord van kleur verandert, geeft dit aan dat de computer het woord heeft gehoord en begrepen.

Als u hetzelfde woord opnieuw moet voorlezen, klikt u op *Opnieuw* en leest u het woord nogmaals voor. Als de computer het woord nog steeds niet herkent, klikt u gewoon op *Overslaan*.

- 4 Als u voor de tweede trainingsoptie kiest (*Tekst zonder opdrachten weergeven*):

Op de pagina *Lees oefentekst voor* bij *De tekst kiezen die u wilt lezen* kiest u een tekst die u hardop voorleest en vervolgens klikt u op *Volgende*.

Wanneer de pagina *Tekstweergave* wordt weergegeven, kiest u hoe u de tekst wilt voorlezen, *Vanaf het scherm* of *Vanaf afgedrukte pagina*. Als u ervoor kiest om *Vanaf een afgedrukte pagina* voor te lezen, klikt u op *Afdrukken* om de tekst af te drukken.

Klik op *Volgende* om door te gaan.

Als u ervoor kiest om de tekst *vanaf het scherm* voor te lezen, wordt de pagina *Dicteren via de computer* weergegeven waarop u wordt geadviseerd over de stand van uw microfoon.

Nadat u uw microfoon hebt ingesteld, klikt u op *Oefenen* om te beginnen.

In het pop-upvenster *Dicteren via de computer*, klikt u op *Leerfase beginnen* en leest u de tekst in het vak.

Klik op *Volgende paginato* proceed from page to page.

5 Lees de tekst.

U hoeft maar zo'n 5 minuten voor te lezen; daarna kan Dragon uw stem herkennen.

Als u tijdens het leerproces wilt pauzeren, klikt u op *Opname onderbreken*. Besteed er geen aandacht aan als u fouten maakt of in de lach schiet. U moet altijd proberen precies te lezen wat u op het scherm ziet, maar als u iets verkeerd leest, is er niets aan de hand. De computer negeert de fout of plaatst de gele pijl bij het begin van de tekst zodat u deze opnieuw kunt lezen.

De voortgangsbalk geeft aan hoeveel tekst u nog moet voorlezen.

OPMERKING: *Tijdens de leerfase hoeft u geen leestekens te dicteren.*

6 Wanneer u genoeg hebt gelezen, geeft de *Wizard Leerfase* een bericht weer waarin u wordt gefeliciteerd. Klik op *OK* en Dragon begint met het aanpassen aan uw spraak.

Nadat het programma aan uw stem is aangepast, vraagt de *Wizard Leefase* of u Dragon wilt aanpassen aan uw schrijfstijl.

- 7 Ga verder naar [Programma aan uw schrijfstijl aanpassen](#) op pagina 25.

Programma aan uw schrijfstijl aanpassen

Nadat Dragon zich heeft aangepast aan uw stem, wordt de wizard *Nauwkeurigheid* weergegeven en wordt u gevraagd om Dragon eerst aan te passen aan uw schrijfstijl en vervolgens de reguliere Spraakmodel- en Taalmodelafstemming uit te voeren en eventueel de Gegevensverzameling.

Dragon kan uw schrijfstijl analyseren waardoor de algemene herkenningssnauwkeurigheid wordt verbeterd. Tijdens dit proces worden de documenten in de map *Mijn documenten* gescand — Microsoft Word, Corel WordPerfect, tekstbestanden, html-bestanden en .rtf-bestanden (RTF-bestanden).

Door de aanpassing aan uw schrijfstijl kan de leerfase ongeveer 5 tot 30 minuten langer worden. Sluit alle overige programma's wanneer u deze stap uitvoert.

OPMERKING: Wij raden aan dit gedeelte van de **Nauwkeurigheid** uit te voeren. Als u deze stap echter wilt overslaan tijdens het maken van de gebruiker, selecteert u het vakje **Deze stap overslaan** en klikt u op **Volgende** (klik dus niet op *Annuleren*).

- 1 Op de pagina *Laat Dragon zoeken naar woorden en ze nu toevoegen* van de wizard *Nauwkeurigheid* laat u Dragon zoeken naar woorden en woordgroepen die u gebruikt in uw e-mailberichten door het selectievakje *Verzonden e-mails* in te schakelen. Als u Dragon wilt laten zoeken naar uw tekstverwerkings- en tekstbestanden schakelt u het selectievakje *Mijn documenten* in.
- 2 Klik op *Starten* om te beginnen met zoeken naar woorden. Terwijl Dragon uw bestanden analyseert, geeft de dialoog de status van het proces weer. Als Dragon klaar is met zoeken, geeft het programma een bericht weer met het verzoek om op

Volgende te klikken om door te gaan en verder te gaan met [Regelmatig afstemmen van de Nauwkeurigheid](#) op pagina 26.

Regelmatig afstemmen van de Nauwkeurigheid

Nadat het programma zich heeft aangepast aan uw schrijfstijl, geeft de wizard *Nauwkeurigheid* u de optie om een planning te maken om de afstemming van het spraakmodel en taalmodel automatisch uit te voeren:

OPMERKING: *Bij de afstemming van het Akoestische en Taalmodel worden veelgebruikte, door de gebruiker gedicteerde woordgroepen toegevoegd, evenals akoestische gegevens van eventuele verbeteringen en extra training die de gebruiker heeft gedaan. Als u deze afstemmingsprocessen plant, kan Dragon van u leren en wordt uw dictaat nauwkeuriger.*

- 1** Op de pagina *Laat Dragon uw nauwkeurigheid automatisch verbeteren* dient u het selectievakje *Automatisch nauwkeurigheid verbeteren* in te schakelen om Dragon regelmatig uw gebruikersprofiel te laten afstemmen om de nauwkeurigheid te verbeteren. Als u de planningen niet wijzigt, start Dragon elke maandag om 2 uur 's middags automatisch een afstemming van het spraakmodel en elke dag om 3 uur 's middags een afstemming van het taalmodel.
- 2** Als u wilt dat Dragon uw gebruikersprofiel op een ander moment, vaker of minder vaak afstemt, klikt u op de knop *Planning wijzigen* en stelt u in de dialoog *Frequentie selecteren* de planning in op zowel het tabblad *Spraakmodel* als op het tabblad *Taalmodel*. De planningen hoeven niet dezelfde te zijn. Het is het beste om te proberen deze processen niet uit te voeren wanneer u dicteert en om de taalmodelafstemming vaker uit te voeren.
- 3** Zorg dat u het selectievakje *Inschakelen* inschakelt op zowel het tabblad *Spraakmodel* als op het tabblad *Taalmodel*. Anders worden de afstemmingsprocessen volgens de standaardplanning uitgevoerd en niet volgens de planning die u hebt ingesteld.
- 4** Klik op OK om het dialoogvenster *Frequentie selecteren* te sluiten.

- 5 Klik op *Volgende* om verder te gaan.

Planning instellen voor de nauwkeurigheidstafstemming

Daarna kunt u de planning instellen voor de nauwkeurigheidstafstemming. De wizard *Nauwkeurigheid* geeft u de optie om in te stellen of u wel of niet gegevens wilt verzamelen en de planning waarmee deze zouden moeten worden verzameld:

OPMERKING: Wanneer u *Gegevensverzameling* inschakelt, wordt maximaal 500 MB aan akoestische gegevens en tekst verzameld uit uw dicteersessies. Zodra de gegevens zijn verzameld, hebt u de optie om ze naar Nuance te verzenden om zo bij te dragen aan de nauwkeurigheid van toekomstige versies van Dragon. Er worden nooit persoonlijke gegevens naar Nuance verzonden en deelname aan gegevensverzameling geschiedt geheel op vrijwillige basis.

- 1 Op de pagina *Help ons Dragon verbeteren* kunt u de volgende opties kiezen:

Datacollectie uitvoeren

Datacollectie nu niet uitvoeren, maar later herinneren

Datacollectie niet uitvoeren

- 2 Als u *Datacollectie uitvoeren* kiest, klikt u op *Planning wijzigen* en stel het tijdstip waarop en de frequentie in waarmee de gegevens naar Nuance worden verzonden in de dialoog *Frequentie selecteren* (*Dagelijks*, *Wekelijks* of *Maandelijks*). Als u gegevens verzamelt, start Dragon dit proces standaard elke woensdag om 12.30 uur.
- 3 Zorg dat u het selectievakje *Ingeschakeld* inschakelt op de dialoog *Frequentie selecteren*. Anders worden de verzamelde gegevens naar Nuance verzonden volgens de standaardplanning en niet volgens de planning die u hebt ingesteld.
- 4 Klik op *Volgende* om verder te gaan.
- 5 Wanneer de pagina *Gefeliciteerd, uw profiel is klaar voor gebruik* wordt weergegeven, kunt u:

de rondleiding bekijken. Klik op *De Dragon-rondleiding uitvoeren*.

meer leren over de vele verbeteringen in versie 11. (Klik op *Zien wat nieuw is in Dragon versie 11*.)

Dragon aanpassen wat betreft uiterlijk (Klik op *opties*).

beginnen met dicteren: Klik op *Volt oien*.

6 Klik op *Voltoeien* om de wizard te sluiten.

Om bestaande gebruikersprofielen te upgraden voordat u begint met dicteren, gaat u naar [Bestaande gebruikersprofielen bijwerken van versies 9.x en 10.x](#) op pagina 29.

Of u gaat, om te beginnen met dicteren, naar het volgende hoofdstuk, [Beginnen met dicteren](#) op pagina 35.

Automatische configuratie op basis van het systeemprofiel

Nadat u een gebruiker hebt aangemaakt, analyseert Dragon automatisch uw hardware en wijzigt de standaardinstellingen van de gebruikers voor het optimaliseren van de prestaties.

Afhankelijk van uw hardware kan het zijn dat u een bericht te zien krijgt dat de hoeveelheid RAM (geheugen) op uw computer is relatief laag ten opzichte van het besturingssysteem. Als u Dragon op een dergelijke computer gebruikt, dient u te proberen niet meer dan een of twee toepassingen tegelijk open te hebben staan.

Bestaande gebruikersprofielen bijwerken van versies 9.x en 10.x

Wanneer u tijdens de installatie kiest voor het bijwerken van bestaande gebruikers, wordt de *Wizard Gebruikersbestanden upgraden* automatisch weergegeven als u versie 10 voor de eerste maal start.

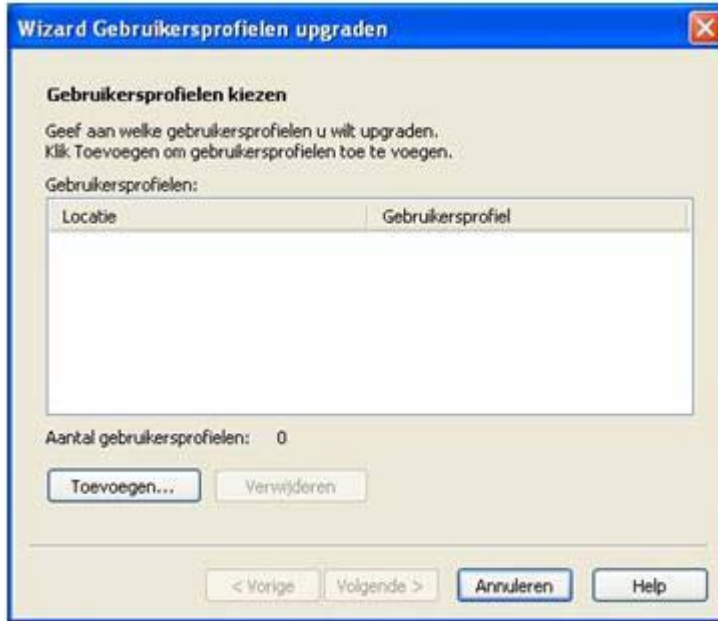
OPMERKING: Wanneer u op dit moment de gebruikers niet wilt bijwerken, kunt u de wizard afsluiten en later uitvoeren.

U kunt de *Wizard Gebruikersbestanden upgraden* op elk moment uitvoeren via het menu *Start* van Windows.

Bestaande gebruikers bijwerken:

- 1 U start de *Wizard Gebruikersbestanden upgraden* door selecteren van *Start > Alle programma's > Dragon NaturallySpeaking 10.0 > Dragon NaturallySpeaking Tools >*

Gebruikers upgraden. De Wizard Gebruikersprofielen upgraden wordt weergegeven.

- 2** Klik op *Volgende* en kies de locatie van de bijgewerkte gebruikersbestanden. Terwijl de *Wizard Gebruikersbestanden upgraden* uw bestanden bijwerkt zodat deze in de nieuwste versie gebruikt kunnen worden, kunt u de bijgewerkte bestanden naar een andere locatie verplaatsen zodat de oude bestanden onveranderd blijven, voor het geval u ze eventueel nodig hebt in de toekomst.
- 3** Klik in de wizard op de knop *Bladeren* van het scherm *Bestemming kiezen* en selecteer de locatie voor de bijgewerkte bestanden. Wanneer u geen locatie instelt, worden de bestanden op de standaardlocatie geplaatst (zie [Mapstructuur van versie 11](#) op pagina 31).
- 4** (Optioneel) Als u veranderingen wilt aanbrengen in de gebruikerslocaties, basislexicons of akoestische modellen, klikt u op de knop *Geavanceerd*, waarna de dialoog *Geavanceerd* wordt geopend.

In deze dialoog kunt u nauwkeuriger instellen hoe de wizard de upgrade van bepaalde gebruikers moet uitvoeren. Er wordt een lijst weergegeven met de gebruikers waarvoor een upgrade wordt uitgevoerd. Voor elke gebruiker ziet u de gebruikersnaam, de oude locatie, het lexicon en een of meer akoestische modellen.

Als u in de lijst op de locatieregel van een gebruiker klikt, wordt het tekstvak *Nieuwe locatie* onder de lijst beschikbaar. Klik op *Bladeren* om een nieuwe locatie te selecteren.

Als u in de lijst op de lexiconregel van een gebruiker klikt, wordt het tekstvak *Nieuw basislexicon* onder de lijst beschikbaar. In de keuzelijst kunt u een nieuw basislexicon kiezen.

Als u in de lijst op de regel voor het akoestische model van een gebruiker klikt, wordt het tekstvak *Nieuw akoestisch model* onder de lijst beschikbaar. In de keuzelijst kunt u een nieuwe combinatie kiezen van een taal, taalmodel en accent.

- 5 Klik op *OK* om terug te keren naar de wizard.
- 6 Klik op *Volgende* om door te gaan naar het scherm *Gebruikers upgraden*. Klik hier op *Beginnen* als u het bijwerken wilt starten. Naar verwachting duurt het bijwerken ongeveer 5 minuten per gebruiker.
- 7 Wanneer het bijwerken klaar is, klikt u op *Voltooien*.

Mapstructuur van versie 11

OPMERKING: *De getoonde bestandslocaties hebben betrekking op installaties op de standaardlocatie.*

Mapstructuur van Windows XP Pro/XP Home/Windows Server 2003/2008

U kunt deze locatie bepalen tijdens de installatie.

```
C:\Program Files\Nuance\NaturallySpeaking11
  \Ereg
  \Help
```

```
\Program  
\Tutorial (optionele installatie)
```

U kunt deze locatie niet veranderen - Dragon installeert deze mappen altijd in de map \Documents and Settings.

```
C:\Documents and Settings\All Users\Application  
Data\Nuance\NaturallySpeaking11\  
  \Custom  
  \Data  
  \Data\Training  
  \results  
  \Roaming Users  
  \Users
```

```
C:\Documents and  
Settings\<>gebruikersnaam>\Application  
Data\Nuance\NaturallySpeaking11\  
  \Results
```

Mapstructuur van Windows Vista en Windows 7

U kunt deze locatie bepalen tijdens de installatie.

```
C:\Program Files\Nuance\NaturallySpeaking11  
  \Ereg  
  \Help  
  \Program  
  \Tutorial (optionele installatie)
```

U kunt deze locatie niet veranderen - Dragon installeert deze mappen altijd in de mappen \ProgramData en \Users.

```
C:\ProgramData\Nuance\NaturallySpeaking11\  
  \Custom  
  \Data  
  \Data\Training  
  \results  
  \Roaming Users  
  \Users
```

```
C:\Users\<>gebruikersnaam>\AppData\Roaming\Nuance\  
NaturallySpeaking10\Results
```

Opruimen na het ongedaan maken van de installatie

De volgende bestanden blijven gehandhaafd op uw computer na het opheffen van de installatie:

\Windows\Speech\		
<i>VText.dll</i>	<i>Xlisten.dll</i>	<i>speech.hlp</i>
<i>Vdict.dll</i>	<i>Xvoice.dll</i>	<i>vcauto.tlb</i>
<i>WrapSAPI.dll</i>	<i>spchtel.dll</i>	<i>vcmd.exe</i>
<i>XTel.Dll</i>	<i>speech.cnt</i>	<i>vcmslh.dll</i>
<i>Xcommand.dll</i>	<i>speech.dll</i>	<i>vtxtauto.tlb</i>

Dragon installeert deze bestanden voor ondersteuning van Microsoft SAPI4. Wanneer u geen andere spraaktoepassingen hebt die SAPI4 vereisen, kunt u deze bestanden veilig verwijderen. Wanneer u andere spraaktoepassingen hebt geïnstalleerd die ondersteuning van SAPI4 vereisen, dient u deze toepassingen wellicht opnieuw te installeren als u deze bestanden verwijdert.

Openen van log-bestanden, voorbeelden en hulpmiddelen

U kunt log-bestanden en voorbeelden via het bureaublad openen:

NaturallySpeaking log-bestand (dragon.log) — Selecteer *Start > Programma's > Dragon NaturallySpeaking 11.0 > Dragon NaturallySpeaking-logbestand zoeken*.

NaturallySpeaking installatiebestanden (dgnsetup.log) — Selecteer *Start > Programma's > Dragon NaturallySpeaking 11.0 > Installatielog zoeken*.

Gestructureerde voorbeeldopdrachten — Selecteer *Start > Programma's > Dragon NaturallySpeaking 11.0 > Voorbeeldopdrachten*. (de editie Professional.)

Tools — Selecteer *Start > Programma's > Dragon NaturallySpeaking 11.0 > Dragon NaturallySpeaking Tools* (de editie Professional).

Beginnen met dicteren

Nu de software is geïnstalleerd en de leerfase is afgerond, kunt u beginnen met dicteren.

Dragon NaturallySpeaking starten

Als Dragon NaturallySpeaking nog niet wordt uitgevoerd, kunt u het programma als volgt starten:

Dubbelklik op het pictogram van Dragon NaturallySpeaking.

Klik op de knop Start van Windows en kies achtereenvolgens Alle programma's en Dragon NaturallySpeaking.

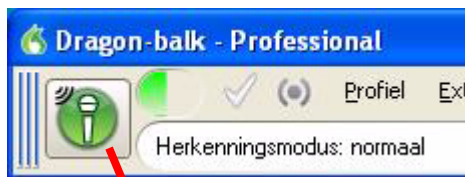
Als de snelstartmodus is geactiveerd, klikt u met de rechtermuisknop op het pictogram Snelstartmodus op de taakbalk en selecteert u Dragon NaturallySpeaking starten. U vindt meer informatie onder [Snelstartmodus](#) op pagina 48.

OPMERKING: *U kunt Dragon NaturallySpeaking starten via een externe bureaubladverbinding (Windows XP Professional of Home en Windows 7), maar interactief dicteren wordt niet ondersteund. Met een externe bureaubladverbinding hebt u toegang tot de Dragon-balk en kunt u dictaat uitschrijven, maar u kunt niet dicteren met een microfoon die op de externe computer is aangesloten.*

Microfoon inschakelen

Zorg dat de microfoon is ingeschakeld wanneer u begint met dicteren. U kunt de microfoon als volgt inschakelen:

Klik op het microfoonpictogram op de Dragon-balk. Klik opnieuw op het pictogram als u de microfoon wilt uitschakelen.

Microfoon

U kunt de microfoon ook in- en vervolgens weer uitschakelen met de plustoets (+) op het numerieke gedeelte van het toetsenbord.

Klik op het microfoonpictogram in de taakbalk van Windows.

Aan de knop en volumemeter op de Dragon-balk kunt u zien of de microfoon al dan niet is ingeschakeld.

Geeft aan dat de microfoon is uitgeschakeld

Geeft aan dat de microfoon is ingeschakeld

OPMERKING: Wanneer u de microfoon hebt uitgeschakeld, kunt u deze niet met uw stem inschakelen.

Microfoon in slaapstand zetten en weer activeren

U kunt er als volgt voor zorgen dat Dragon NaturallySpeaking uw woorden tijdelijk negeert:

- 1 Zeg 'Ga slapen'. Vervolgens negeert Dragon NaturallySpeaking alle opdrachten behalve 'Word wakker'.
- 2 U kunt de microfoon weer activeren met de spraakopdracht 'Word wakker'.

U kunt ook op de plustoets (+) van het numerieke gedeelte van het toetsenbord drukken om de microfoon weer in te schakelen.

Beginnen met dicteren

Start een tekstverwerkingsprogramma (zoals Microsoft® Word of Corel® WordPerfect®) en open een nieuw document om te beginnen met dicteren. Zorg dat de cursor aan het begin van het nieuwe document staat.

DragonPad

U kunt gebruikmaken van DragonPad, een eenvoudig tekstverwerkingsprogramma dat deel uitmaakt van Dragon NaturallySpeaking. Klik op de Dragon-balk op Extra en vervolgens op DragonPad om dit tekstverwerkingsprogramma te openen.

TIP: *Vergeet niet in het venster te klikken waarin u wilt dicteren voordat u begint met dicteren.*

Begin te spreken. Wanneer u praat, verschijnt er tekst in het herkenningervenster terwijl Dragon NaturallySpeaking uw woorden interpreteert. Het herkenningervenster is een klein geel vakje dat op het scherm verschijnt wanneer u dicteert. Bijvoorbeeld:

tegen een computer praten

Soms verandert de tekst in het herkenningervenster terwijl het programma verschillende interpretaties overweegt voor de waargenomen woorden.

Onder het herkenningervenster ziet u een gele lijn die groen wordt als u spreekt, wat het volume van uw dictaat aangeeft.

OPMERKING: *Wanneer het programma uw woorden als een spraakopdracht interpreteert, wordt het kader van het herkenningervenster blauw.*

U kunt het herkenningervenster ook fixeren op het scherm. Klik in de Dragon-balk op het menu Extra, klik op Opties en vervolgens op het tabblad Beeld, waar u de optie Verankeren inschakelt.

Let nog niet al te zeer op fouten. Dragon NaturallySpeaking zal uw dictaat steeds beter herkennen naarmate u het programma meer gebruikt.

Leestekens dicteren

Gebruik de volgende lijst bij het dicteren van de meest voorkomende leestekens. (Raadpleeg de online-Help voor een volledige lijst van leestekens.)

ALS U DIT WILT INVOEREN	ZEGT U:
,	komma
.	punt
!	uitroepteken
?	vraagteken
-	koppelteken, liggend streepje
:	dubbele punt

Nieuwe regel of alinea beginnen

Tijdens het dicteren kunt u de volgende opdrachten gebruiken die hetzelfde effect hebben als wanneer u één keer (voor een nieuwe regel) of twee keer (voor een nieuwe alinea) op ENTER drukt.

ALS U HET VOLGENDE WILT DOEN	ZEGT U
Een nieuwe regel toevoegen	Nieuwe regel
Een nieuwe alinea toevoegen	Nieuwe alinea

TIP: Als u 'Nieuwe alinea' zegt, heeft dat hetzelfde effect als tweemaal op de toets ENTER drukken. Het volgende woord dat u dicteert wordt met een hoofdletter ingevoerd.

Tips voor het dicteren van tekst

U kunt de woorden die u het laatst hebt gezegd wissen met de spraakopdracht '*Schrap dat*'.

U kunt '*Schrap dat*' herhalen om meerdere woordgroepen te wissen.

U kunt het effect van een opdracht ongedaan maken met de spraakopdracht '*Maak dat ongedaan*'. Als '*Maak dat ongedaan*' een bepaalde handeling niet volledig ongedaan maakt, herhaalt u de opdracht tot de handeling helemaal ongedaan is gemaakt.

U kunt een actief herkenningsproces stopzetten (en de microfoon uitschakelen) door op het rode vierkantje in het herkenningsvenster te klikken.

U kunt de woordgroep die u het laatst hebt uitgesproken, wijzigen met de spraakopdrachten '*Maak dat vet*', '*Maak dat hoofdletter*', '*Corrigeer dat*' etc. U hoeft de tekst niet eerst te selecteren.

U kunt een spatie na een woord eventueel verwijderen met de spraakopdracht '*Wis vorige teken*'.

U kunt een gesproken vorm creëren voor woorden die u liever niet hardop zegt. U kunt bijvoorbeeld een tekstopdracht maken zodat '*snoezepoes*' wordt getypt wanneer u '*Marlies bijnaam*' zegt.

U kunt uw laatste selectie opheffen met de spraakopdracht '*Deselecteer dat*'.

Raadpleeg hoofdstuk [step 5, Corrigeren en bewerken](#) op pagina 69 voor informatie over het corrigeren van fouten.

Het Dicteervenster gebruiken

Normaal gesproken kunt u met Dragon NaturallySpeaking in elk willekeurig tekstvenster van een toepassing dicteren en spraakopdrachten gebruiken. Het kan echter in bepaalde toepassingen of toepassingsvensters voorkomen dat een aantal spraakopdrachten niet of onregelmatig werken.

In deze gevallen kunt u het speciaal daarvoor bestemde Dicteervenster gebruiken. Met het Dicteervenster kunt u in deze niet-standaardvensters tekst dicteren en bewerken zonder dat er zich problemen voordoen.

Start het Dicteervenster als volgt:

- 1** Plaats uw muisaanwijzer waar u de tekst wilt plaatsen.
- 2** Start het Dicteervenster op een van de volgende manieren:
 - Zeg *'Dicteervenster laten zien'*
 - Selecteer *Extra > Dicteervenster* op de Dragon-balk
 - Druk op de toetsen CTRL + SHIFT + D
- 3** Wanneer het Dicteervenster wordt weergegeven, kunt u hierin alle spraakopdrachten van Dragon NaturallySpeaking dicteren en bewerken.
- 4** Wanneer u klaar bent met het dicteren en bewerken van tekst zegt u of klikt u op *Overzetten*. De tekst die u in het Dicteervenster hebt gedictieerd, wordt naar de toepassing overgebracht.

Raadpleeg de online-Help voor meer informatie over het gebruik van het Dicteervenster met een niet-standaardvenster.

Gedicteerde tekst afdrukken en opslaan

Afdrukken

Gebruik de muis om Afdrukken te selecteren in het menu Bestand van het tekstverwerkingsprogramma. Of zeg *'Klik bestand'*, pauzeer even en zeg vervolgens *'Afdrukken'*. U kunt ook gewoon *'Document afdrukken'* of *'Bestand afdrukken'* zeggen als de Natuurlijke spraakopdrachten zijn ingeschakeld. Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Opslaan

Kies Opslaan in het menu Bestand. U kunt ook het volgende zeggen: *'Klik bestand'* en vervolgens *'Opslaan'*. Pauzeer even tussen de opdrachten *'Klik bestand'* en *'Opslaan'* zodat Dragon NaturallySpeaking deze als twee aparte opdrachten kan herkennen. Als de natuurlijke spraakopdrachten zijn

ingeschakeld, kunt u ook *'Sla dit document op'* of *'Bestand opslaan'* zeggen.

Help gebruiken

Klik op de Dragon-balk op Help en kies Help-onderwerpen om de online-Help van Dragon NaturallySpeaking te gebruiken. U kunt ook zeggen *'Open de Help'*. U kunt Help-onderwerpen afzonderlijk afdrukken met de knop Afdrukken in het Help-venster. U kunt een koppeling in de online-Help openen door de titel ervan uit te spreken.

De online-Help bevat de volgende informatie die niet of niet volledig in de Gebruikershandleiding is vermeld:

Gebruikersprofielen maken en beheren

Dicteren met een draagbare recorder

Netwerkgebruikersprofielen opzetten en emee dicteren (de edities Professional en hoger)

Het bureaublad gerbruiken

Met programma's werken

Herkenningsfouten corrigeren

Tekst wijzigen

De herkenningssnauwkeurigheid vergroten/beknopt overzicht

Opdrachten maken en bewerken (de edities Professional en hoger)

Dragon NaturallySpeaking Tools (de edities Professional en hoger)

'Wat kan ik zeggen?'

Als u zegt 'Wat kan ik doen?', wordt de *Dragon-zijbalk* weergegeven met *Dragon Tips* eronder. De *Dragon-zijbalk* bevat een aantal handige opdrachten dat door Dragon wordt herkend binnen de huidige context, of dit nu een bepaald programma is of het bureaublad van Windows.

De Dragon-zijbalk openen:

- 1 Ga via de Dragon-zijbalk naar het Help-menu en kies daar Voorbeelden van opdrachten of zeg 'Wat kan ik zeggen?'
- 2 Het venster spraakopdrachten verschijnt als lijst naast het venster waarin u werkt.

De inhoud van de Dragon-zijbalk verandert afhankelijk van de toepassing die actief is.

Als u bijvoorbeeld schakelt tussen Microsoft Outlook en de Dragon-balk, verandert de inhoud van de Dragon-zijbalk overeenkomstig.

OPMERKING: *Opdrachten met een asterisk (*) zijn alleen beschikbaar als op het tabblad Opdrachten van het dialoogvenster Opties het selectievakje Natuurlijke spraakopdrachten activeren is ingeschakeld.*

- 3 Om de opdrachten te zien voor de Windows-bureaublad, klikt u op het bureaublad en kunt u zien hoe de opdrachten veranderen in de *Dragon-zijbalk*.

OPMERKING: Wanneer er voor een bepaald programma geen spraakopdrachten beschikbaar zijn, verschijnt de lijst met globale opdrachten (overal beschikbaar).

Opdrachten voor Windows-bureaublad op het bureaublad en Globale opdrachten beschikbaar in alle vensters.

Opdrachten voor het bureaublad

Globale opdrachten

- 4** Om extra opdrachten voor het huidige programma te zien, klikt u op het tabblad *Muis* of *Persoonlijke opdrachten* bovenaan de *Dragon-zijkbalk*. Of klik op een van de pictogrammen rechtsboven (zie volgende afbeelding) om het volgende te openen:

Opdrachtencentrum
Lexiconbewerker

dialogo Opties Dragon-Help

- 5 Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Rondleiding

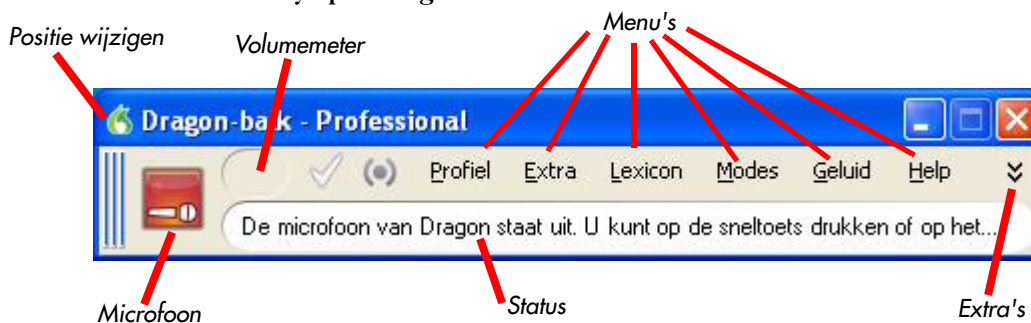
Om de rondleiding te starten, kiest u Rondleiding in het menu Help op de Dragon-balk. De rondleiding omvat een aantal lessen over de basisbeginselen van Dragon NaturallySpeaking.

Problemen oplossen

Als er problemen optreden bij het gebruik van Dragon NaturallySpeaking, of als u onverwachte resultaten krijgt, raadpleegt u 'Problemen oplossen' of 'Tips' in de online-Help.

Dragon-balk

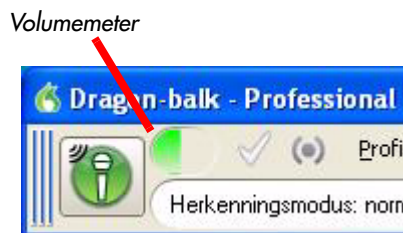
De Dragon-balk biedt toegang tot de functies van Dragon NaturallySpeaking.

Het menu Geluid en de werkbalk Extra's zijn alleen beschikbaar in Preferred en hogere edities.

Microfoonpictogram en volumemeter

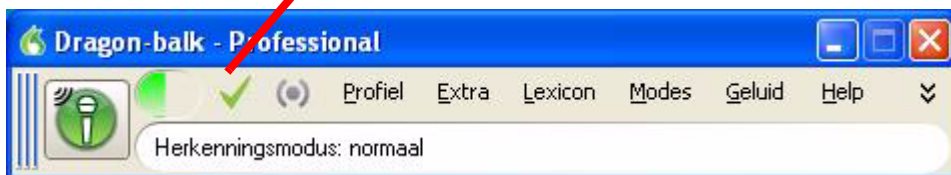
Wanneer de microfoon is ingeschakeld, wordt het volume door de volumemeter aangegeven. Geel betekent dat u te zacht spreekt, groen betekent dat u op het juiste niveau spreekt en rood dat u te luid spreekt.

Indicator voor Full Text Control

Wanneer u zich in een niet-standaardvenster bevindt, gaat de *Full Text Control*-indicator uit, ter indicatie dat u bepaalde problemen kunt ondervinden met het selecteren en bewerken van gedicteerde tekst.

De indicator voor *Full Text Control* (ziet eruit als een vinkje) wordt groen weergegeven op het moment dat het programma klaar is voor dictaat.

Normaal gesproken kunt u met Dragon NaturallySpeaking in elk willekeurig tekstvenster van een toepassing dicteren en spraakopdrachten gebruiken. Het kan echter in bepaalde toepassingen of toepassingsvensters voorkomen dat een aantal spraakopdrachten niet of onregelmatig werken.

Wanneer u zich in een niet-standaardvenster bevindt, gaat de indicator voor Full Text Control uit, ter indicatie dat u bepaalde problemen kunt ondervinden met het selecteren en bewerken van gedicteerde tekst.

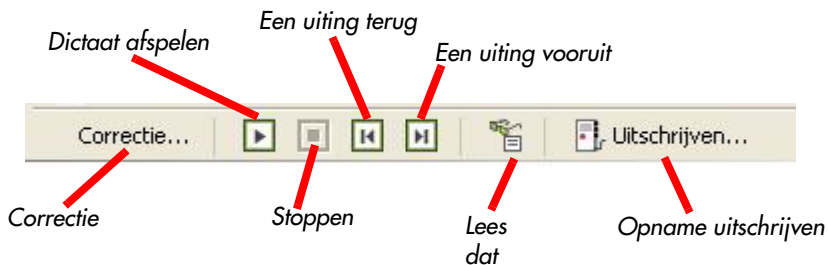
Wanneer u begint te dicteren in een niet-standaardvenster, geeft de Dragon-balk tevens het bericht 'Dicteren in een niet-standaardvenster' weer.

Wanneer u problemen ondervindt met het dicteren of corrigeren in een dergelijk niet-standaardvenster kunt u het Dicteervenster gebruiken.

Raadpleeg de online-Help voor meer informatie over het gebruik van het Dicteervenster.

Werkbalk Extra's

In de edities Preferred en hoger kunt u de werkbalk Extra's openen door rechts op de Dragon-balk op de knop voor Extra's te klikken. De werkbalk Extra's bevat knoppen voor het uitschrijven van dictaat vanaf een recorder en voor het afspelen van dictaat.

Correctie

Wanneer u op de knop Correctie klikt, wordt het snelcorrectiemenu geopend zodat de computer kan leren wat u

hebt gezegd. Raadpleeg Hoofdstuk [step 5, Corrigeren en bewerken](#) op pagina 69.

Opname uitschrijven

Klik op de knop Uitschrijven om tekst te laten uitschrijven die u met een recorder hebt gedictieerd.

Afspelen en stoppen

Wanneer u tekst selecteert en op de knop Afspelen klikt, hoort u een opname van uw dictaat. Tijdens het afspelen wordt de betreffende tekst op het scherm met een gele pijl aangegeven. Klik op Afspelen om de opname weer op een normaal tempo af te spelen. Klik op Stoppen om het afspelen van de opname stop te zetten.

Lees dat

Wanneer u tekst selecteert en op de knop *Lees dat* klikt, leest Dragon de tekst aan u voor.

Terug- en vooruitspoelen

Met deze knoppen kunt u een uiting terug- of vooruitgaan. Een uiting verwijst hier naar een groep woorden die zonder pauzeren is uitgesproken.

De opdrachten van het menu Extra's kunnen in de Dragon-balk worden weergegeven.

Dragon-balk verplaatsen

Klik op het Dragon-pictogram uiterst links op de Dragon-balk om eventueel de positie van de Dragon-balk te wijzigen. In het menu dat daarna wordt weergegeven, kunt u de Dragon-balk als volgt verplaatsen:

SELECTEER	ALS U HET VOLGENDE WILT DOEN...
Bovenaan verankerd (standaard)	de Dragon-balk altijd bovenaan het scherm weergeven
Onderaan verankerd	de Dragon-balk altijd onderaan het scherm weergeven

SELECTEER	ALS U HET VOLGENDE WILT DOEN...
Zwevend	de positie van de Dragon-balk naar wens wijzigen
Gekoppeld	de Dragon-balk net boven het venster waarin u dicteert weergeven
Alleen als pictogram	de Dragon-balk helemaal verbergen en alleen het microfoonpictogram op de taakbalk van Windows weergeven

OPMERKING: *U kunt de Dragon-balk ook verbergen met de spraakopdracht 'Alleen als pictogram'. U kunt de verborgen Dragon-balk weer oproepen door met de rechtermuisknop op het microfoonpictogram rechtsonder in het scherm te klikken. Vervolgens klikt u in het weergegeven menu op Vorige modus van de Dragon-balk.*

Dragon NaturallySpeaking met spraakopdrachten besturen

U kunt Dragon NaturallySpeaking met spraakopdrachten besturen. Als u bijvoorbeeld de werkbalk Extra's wilt weergeven, zegt u 'Toon Extra-balk'. Zie 'De Dragon-balk besturen' in de online-Help voor een lijst van andere spraakopdrachten waarmee u Dragon NaturallySpeaking kunt besturen.

Snelstartmodus

Het pictogram Snelstartmodus op de taakbalk geeft snel toegang tot Dragon NaturallySpeaking en recente gebruikers. Wanneer u met de rechtermuisknop op dat pictogram klikt, verschijnt het bijbehorende menu.

OPMERKING: *Deze optie wordt aan het eind van de installatieprocedure van Dragon NaturallySpeaking geïnstalleerd.*

Snelstartmodus inschakelen

Als de snelstartmodus is ingeschakeld, wordt NaturallySpeaking automatisch geladen tijdens het opstarten van het systeem en wordt het pictogram van Dragon NaturallySpeaking toegevoegd aan de taakbalk van Windows.

U kunt de *Snelstartmodus* op twee manieren inschakelen:

Tijdens de installatie. Als u tijdens een Aangepaste installatie ervoor kiest om Dragon-opties in te stellen, stelt u de QuickStart-optie in wanneer de installatie is voltooid.

In de dialoog Opties. Klik op het menu Extra van de Dragon-balk, klik op Opties en vervolgens op het tabblad Overige. Selecteer '*Bij opstarten van Windows starten in Snelstartmodus*' om deze modus in te schakelen. Raadpleeg pagina 50 voor meer informatie.

Snelstartmodus helemaal uitschakelen

Open de dialoog *Opties*, klik op het tabblad *Overige* en schakel het selectievakje '*Bij opstarten van Windows starten in Snelstartmodus*' uit.

De Dragon-balk opnieuw weergeven

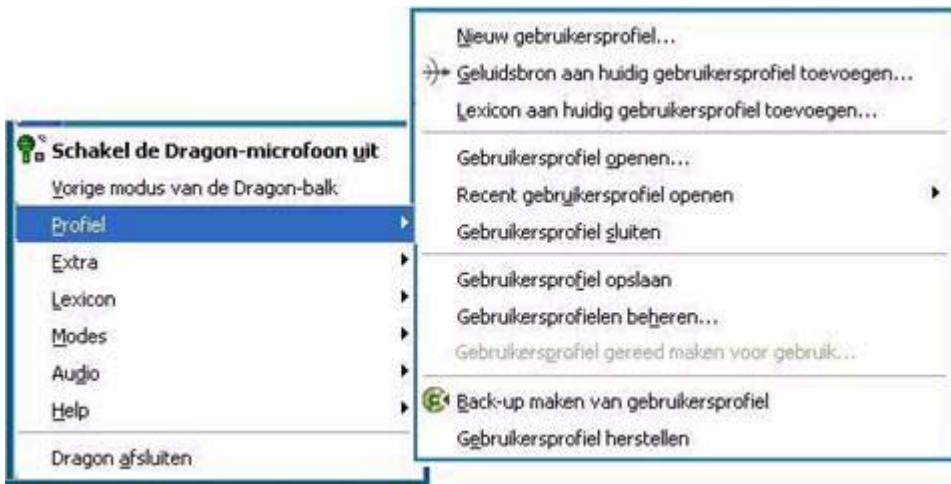
Wanneer het programma in de *Snelstartmodus* wordt uitgevoerd, kunt u de *Dragon-balk* als volgt weergeven: ga naar de taakbalk *Snelstart*, klik met de rechtermuisknop op het microfoonpictogram en selecteer *Vorige modus van de Dragon-balk*.

Snelstartmodus tijdelijk uitschakelen

Klik met de rechtermuisknop op het snelstartpictogram op de taakbalk van Windows en selecteer '*NaturallySpeaking Snelstartmodus afsluiten*', of '*Afsluiten*' indien het programma actief is. Het pictogram Snelstartmodus verdwijnt nu van de taakbalk. Wanneer u Windows opnieuw opstart, verschijnt het pictogram *Snelstartmodus* weer op de taakbalk. U kunt de snelstartmodus ook opnieuw starten zonder Windows opnieuw op te starten. Om dit te doen, klikt u op de knop Start van Windows en kiest u achtereenvolgens Alle programma's, Opstarten en Dragon NaturallySpeaking.

Snelstartmodus gebruiken

Klik met de rechtermuisknop op het pictogram Snelstartmodus op de Windows Taakbalk. Vervolgens wordt het Snelstartmenu weergegeven.

SELECTEER	ALS U HET VOLGENDE WILT DOEN
Schakel de Dragon-microfoon in of uit	Schakel de microfoon in of uit.
Vorige modus van de Dragon-balk	Herstel de meest recente weergavemodus van de Dragon-balk.
Profiel	Neem elke actie die u normaliter uit het menu <i>Profiel</i> zou halen. Voeg een geluidsbron toe, voeg een lexicon toe, open, sluit, sla op en beheer. Maak een reservekopie of herstel een gebruikersprofiel.
Extra	Open een optie uit het menu <i>Extra</i> .
Lexicon	Open een optie uit het menu <i>Lexicon</i> .
Modes	Open een optie uit het menu <i>Modi</i> .
Geluid	Open een optie uit het menu <i>Geluid</i> .
Help	Open een optie uit het menu <i>Help</i> .
Dragon-balk afsluiten	Sluit Dragon af als het programma actief is.

Als het pictogram Snelstartmodus om de een of andere reden niet meer beschikbaar is, kunt u het programma altijd via het Startmenu van Windows starten.

Het bureaublad gebruiken

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe u bijna alle functies van uw computer kunt besturen met spraakopdrachten van Dragon NaturallySpeaking.

Programma's, documenten en mappen

U kunt met spraakopdrachten programma's starten en documenten en mappen openen in het menu *Start* of op het Bureaublad.

U kunt Dragon NaturallySpeaking niet met uw stem starten. Maar U kunt echter wel instellen dat Dragon NaturallySpeaking automatisch in de slaapmodus wordt gestart. Hiervoor schakelt u op het tabblad *Overige* van de dialoog *Opties* het selectievakje *Microfoon aanzetten* (in slaapmodus) in. Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Een programma starten

Als u een programma in het menu *Start* wilt starten, zegt u '*Start*' gevolgd door de naam van het programma zoals weergegeven in het menu of vervolgmenu van het menu *Start*. U kunt ook de naam uitspreken onder het pictogram op het Bureaublad.

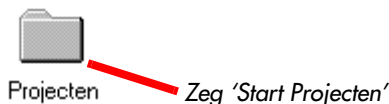
Als u bijvoorbeeld Microsoft® Internet Explorer® wilt starten, zegt u '*Start Internet Explorer*'.

Documenten en mappen openen in het menu *Start*

Als u een document of map in het menu *Start* wilt openen, zegt u '*Start*' gevolgd door de naam van het document of de map zoals weergegeven in het menu.

Bijvoorbeeld een document met de naam VERKOOP.DOC opent u met de opdracht *'Start verkoop punt doc'*. Een document met de naam DAGBOEK.WPD opent u met de opdracht *'Start dagboek punt w p d'*.

Als u een document of map op het bureaublad van Windows® wilt openen, zegt u *'Start'* gevolgd door de naam onder het pictogram. Als u bijvoorbeeld een map met de naam *'Projecten'* wilt openen, zegt u *'Start Projecten'*.

Tussen geopende vensters wisselen

U kunt tussen geopende vensters wisselen met de opdracht *'Wissel naar'* gevolgd door de naam van het programma of document zoals weergegeven in de titelbalk.

Als Microsoft® Word® bijvoorbeeld wordt uitgevoerd, kunt u overschakelen naar dat programma met de spraakopdracht *'Wissel naar Microsoft Word'*.

U kunt ook tussen geopende vensters wisselen met de spraakopdracht *'Wissel naar vorige venster'* (het equivalent van ALT + TAB) en *'Wissel naar volgende venster'* (het equivalent van ALT + SHIFT + TAB).

ZEG	ALS U HET VOLGENDE WILT DOEN
Wissel naar (het) volgend(e) venster	Overschakelen naar de volgende toepassing.
Wissel naar (het) vorig(e) venster	Overschakelen naar de vorige toepassing.
Wissel naar <naam van toepassing>	Overschakelen naar de geopende toepassing van uw keuze. Zeg de naam van de toepassing precies zoals weergegeven in de titelbalk van het venster van de toepassing.

Menu's openen en sluiten

U kunt elk willekeurig menu activeren door de menunaam uit te spreken.

Menu's openen:

- 1 Open een programmavenster (bijvoorbeeld Microsoft® Word) en activeer het venster.

Zeg de naam van het menu dat u wilt openen (zeg bijvoorbeeld 'Bestand'). Als de opdracht niet werkt, zeg dan 'Klik' en de naam van het menu dat u wilt openen (zeg bijvoorbeeld 'Klik Bestand').

- 2 In dit voorbeeld wordt het menu Bestand geopend. Als de opdracht niet werkt (bijvoorbeeld omdat het woord 'klik' wordt uitgeschreven in uw document), hebt u waarschijnlijk gepauzeerd tijdens het uitspreken van de opdracht.
- 3 Zeg de naam van de menuopdracht die u wilt activeren (zeg bijvoorbeeld 'Opslaan').
- 4 Als u het menu wilt sluiten, zegt u 'Annuleren'.

TIP: Als u het menu Start wilt openen, zegt u 'Klik Start' of 'Klik Startmenu'.

OPMERKING: Als opdrachten regelmatig in uw document worden uitgeschreven en niet als opdrachten worden herkend, kunt u het programma zodanig instellen dat het opdrachten uitsluitend herkent wanneer ze worden voorafgegaan door de spraakopdracht 'Klik'. Dit doet u als volgt: Open de dialoog Opties, kies het tabblad Opdrachten en schakel het selectievakje 'Klik' zeggen om een menu of besturingselement te selecteren. Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Knoppen, tabbladen en opties selecteren

Wanneer Dragon NaturallySpeaking actief is, kunt u elke knop, elk selectievakje, tekstvak en elke andere optie in een dialoog selecteren door de naam van het item te noemen. Als dat niet lukt, zegt u *'Klik'* gevolgd door de naam van het item.

Als u bijvoorbeeld een selectievakje met de naam *'Werkbalk Standaard'* wilt inschakelen, zegt u *'Werkbalk Standaard'* of *'Klik Werkbalk Standaard'*. Als u het selectievakje wilt uitschakelen, zegt u de naam nogmaals.

Tabbladen selecteert u door de naam van het tabblad uit te spreken, eventueel voorafgegaan door de opdracht *'Klik'*. In de afbeelding kunt u het tabblad *Opties* selecteren met de spraakopdracht *'Opties'* of *'Klik Opties'*. U kunt ook naar het volgende of vorige tabblad springen met de opdrachten *'Ga naar volgend tabblad'* of *'Ga naar vorig tabblad'*.

OPMERKING: In sommige programma's kunt u items in een dialoog niet selecteren door hun naam uit te spreken. Als dat gebeurt, kunt u proberen om de items als volgt te selecteren: zeg meerdere malen *'Tabtoets'* om de cursor naar het gewenste item te verplaatsen en het te selecteren door *'Spatie'* te zeggen. Raadpleeg ook [Muisaanwijzer verplaatsen en klikken met de muis](#) op pagina 62.

Pictogrammen op het bureaublad selecteren

U kunt met spraakopdrachten pictogrammen op uw Windows®-bureaublad selecteren.

Een pictogram op het bureaublad selecteren:

- 1** Schakel over naar het bureaublad van Windows®. U kunt dat met uw stem doen door alle geopende toepassingen te minimaliseren en de muisaanwijzer op het bureaublad te plaatsen (of op een pictogram). Zeg *'Muis klikken'* om het bureaublad actief te maken.
- 2** Zeg de naam van het pictogram (bijvoorbeeld *'Deze computer'*). Dragon NaturallySpeaking voert de naam van het pictogram in, waarna Windows® het pictogram selecteert.
- 3** U kunt een ander pictogram selecteren met de opdracht *'Ga'* gevolgd door het aantal pictogrammen (maximaal 20) en de richting (omhoog, omlaag, naar links, naar rechts).

Zeg bijvoorbeeld *'Ga 1 naar rechts'*, *'Ga 2 omlaag'* of *'Ga 3 omhoog'*.

Zodra u een pictogram hebt geselecteerd, zegt u *'Druk Enter'* om het pictogram te openen of *'Druk op Shift F10'* om het

bijbehorende menu weer te geven (het equivalent van met de rechtermuisknop op het pictogram klikken).

U kunt deze handelingen ook met spraakopdrachten uitvoeren. Raadpleeg [Items markeren en slepen](#) op pagina 65.

Formaat van vensters wijzigen en vensters sluiten

Als u het formaat van een venster wilt wijzigen of een venster wilt sluiten, zegt u een van de volgende vensteropdrachten:

ZEG	ALS U HET VOLGENDE WILT DOEN
Klik Minimaliseren <i>of</i> Klik Systeemmenu (<i>pauze</i>) Minimaliseren	Het actieve venster minimaliseren.
Klik Maximaliseren <i>of</i> Klik Systeemmenu (<i>pauze</i>) Maximaliseren	Het actieve venster maximaliseren.
Klik Vorig formaat <i>of</i> Klik Systeemmenu (<i>pauze</i>) Vorig formaat	Het vorige formaat van een venster herstellen.
Klik Sluiten <i>of</i> Druk ALT F4	Het actieve programma sluiten.
Druk CTRL F4	Het actieve document sluiten maar niet het hele programma (werkt in een groot aantal programma's).
Klik Startmenu <i>of</i> Klik (op) Start <i>of</i> Druk op CTRL ESC	Het menu Start van Windows® openen.

OPMERKING: 'Klik' is VEREIST voor de systeemmenuopdrachten.

TIP: Als Dragon NaturallySpeaking de vensteropdrachten moeilijk herkent, kunt u het systeemmenu openen met de opdracht 'Klik Systeemmenu', waarna u de menuopdrachten uitspreekt.

In vensters en keuzelijsten bladeren

U kunt verticaal in een keuzelijst of in een venster (bijv. een venster van de online-Help) bladeren met de spraakopdracht ‘Ga’ gevolgd door het aantal klikken op de pijl van de schuifbalk (maximaal 20) en de richting ‘omhoog/omlaag’. Bijvoorbeeld: ‘Ga 4 omlaag’ of ‘Ga 10 omhoog’.

U kunt horizontaal in een venster bladeren met de opdracht ‘Ga’ gevolgd door het aantal klikken op de pijl van de schuifbalk (maximaal 20) en de richting ‘naar links/rechts’. Bijvoorbeeld: ‘Ga 10 naar links’ of ‘Ga 5 naar rechts’.

Lijsten openen en opties selecteren

U kunt een keuzelijst activeren door de naam ervan uit te spreken.

Een keuzelijst openen:

- 1 Zeg de naam van de keuzelijst die u wilt openen.
- 2 Zeg ‘Open de lijst’ of ‘Open lijst’. De keuzelijst wordt geopend en alle beschikbare opties in de lijst worden weergegeven.

Een optie uit een geopende lijst selecteren:

- 1 Spreek de naam van de optie helemaal uit.
- 2 Zeg ‘Ga’ gevolgd door het aantal items dat u omhoog of omlaag wilt gaan, gevolgd door ‘omhoog’ of ‘omlaag’.

Toetsen indrukken

U kunt menu’s en besturingselementen van Windows® activeren door toetsen in te drukken. U kunt met Dragon NaturallySpeaking op alle toetsen van het toetsenbord ‘drukken’ met uw stem. U kunt letters, nummers, wijzigingstoetsen (SHIFT, CTRL en ALT) enzovoort indrukken.

U kunt ‘Druk op’, ‘Druk toets’ of ‘Typ’ zeggen. Deze drie spraakopdrachten doen allemaal hetzelfde.

OPMERKING: U kunt met 'Schrap dat' geen toetsaanslagen verwijderen die u met de opdrachten 'Druk toets' hebt ingevoerd. U moet de tekst met uw stem of met de muis selecteren en vervolgens verwijderen of 'Druk toets Backspace' zeggen.

Letters indrukken

U kunt alle letters van het toetsenbord indrukken door te zeggen 'Druk' gevolgd door de letter. Wanneer u letters indrukt, moet u vóór elke letter 'Druk' zeggen. Als u bijvoorbeeld 'txt' wilt invoeren, zegt u 'Druk t' 'Druk x' 'Druk t', waarbij u na elke letter pauzeert.

TIP: U kunt woorden ook met de spelmodus spellen. Raadpleeg **Wisselen tussen herkenningsmodi** op pagina 121 voor meer informatie.

Voor letters die ongeveer hetzelfde klinken (zoals *b* en *v*), kunt u het spellingsalfabet gebruiken. Bijvoorbeeld: 'Typ Bernard', 'Druk Bernard' of 'Typ de b van Bernard' enzovoort, zoals wanneer u tijdens een telefoongesprek een woord spelt.

ZEG	EN VERVOLGENS
Druk	a
	b
	<i>letters van a tot z of het Nederlandse spellingsalfabet van Anna tot Zaandam of het internationale spellingsalfabet van Alfa tot Zulu</i>
	(In onderstaande voorbeelden kunt u 'de' weglaten)
	de a van Anna/Alfa
	de b van Bernard/Bravo
	de c van Cornelis/Charlie
	de d van Dirk/Delta
	de e van Eduard/Echo
	de f van Ferdinand/Foxtrot
	de g van Gerard/Golf
	de h van Hendrik/Hotel

ZEG	EN VERVOLGENS
	de i van Izaak/India
	de j van Jan/Juliett
	de k van Karel/Kilo
	de l van Lodewijk/Lima
	de m van Marie/Mike
	de n van Nico/November
	de o van Otto/Oscar
	de p van Pieter/Papa
	de q van Quotiënt/Québec
	de r van Rudolf/Romeo
	de s van Simon/Sierra
	de t van Teunis/Tango
	de u van Utrecht/Uniform
	de v van Victor/Victor
	de w van Willem/Whiskey
	de x van Xantippe/X-ray
	de y van Ypsilon/Yankee
	de z van Zaandam/Zulu

OPMERKING: U kunt zeggen: ‘Druk toets c’, ‘Druk toets Cornelis’, ‘Druk toets Charlie’, ‘Druk toets c van Cornelis’, ‘Druk de c van Charlie’, enz.

Hoofdletters indrukken

U kunt hoofdletters indrukken door ‘Druk toets hoofdletter’ te zeggen gevolgd door de letter.

Als u bijvoorbeeld ‘3C’ wilt invoeren, zegt u ‘3’ en vervolgens ‘Druk toets hoofdletter C’ (of ‘Druk toets hoofdletter de C van Charlie’).

Nummertoeetsen indrukken

U kunt nummertoeetsen (0 tot en met 9) indrukken met de opdracht *'Druk'* gevolgd door het nummer. Zeg bijvoorbeeld *'Druk 8'*.

Toetsencombinaties indrukken

U kunt wijzigingstoetsen (SHIFT, CTRL en ALT) tegelijkertijd met een andere toets indrukken, bijvoorbeeld een letter. U kunt bijvoorbeeld het volgende zeggen:

'Druk Control Z' (laatste bewerking ongedaan maken)

'Druk Alt B' (menu Bestand openen)

'Druk Shift Tab' (naar de vorige optie in een dialoogvenster gaan)

OPMERKING: *Dragon NaturallySpeaking reageert niet op de opdracht 'Druk Control Alt Delete' (de sneltoets waarmee u de computer opnieuw start).*

Functietoetsen en toetsen van het numerieke toetsenblok indrukken

Zeg *'Druk functie'* gevolgd door de naam van de functietoets die u wilt indrukken (F1 tot en met F12). Zeg bijvoorbeeld *'Druk functie 1'* om de online-Help te openen.

Voor toetsen op het numerieke toetsenblok zegt u *'Druk Keypad'* of *'Druk Numeriek toetsenblok'* gevolgd door de naam van de toets die u wilt indrukken. Zeg bijvoorbeeld *'Druk Keypad min'* om op de sneltoets te drukken die het snelcorrectiemenu opent. Zie de volledige lijst hieronder.

ZEG	VERVOLGENS
Druk	Keypad 0-9 of Numeriek toetsenblok 0-9
	Keypad punt (.)
	Keypad slash (/) (hiermee kunt u de slaapmodus inschakelen)

ZEG	VERVOLGENS
	Keypad min (-) (hiermee opent u het Snelcorrectiemenu)
	Keypad plus (+) (hiermee kunt u de microfoon uitschakelen)
	Keypad ster (*) (hiermee opent u het menu Profiel op de Dragon-balk)
	Keypad Enter

OPMERKING: De opdrachten 'Druk Keypad' of 'Druk numeriek toetsenblok' werken in bepaalde systemen alleen als de toets Num Lock is ingeschakeld. Zeg 'Druk Num Lock' om Num Lock in te schakelen.

Overige toetsen indrukken

Hier volgt een lijst van de overige toetsen die u met uw stem kunt indrukken:

ZEG	VERVOLGENS	ZEG	
Druk	Pijl naar boven/ Pijl omhoog	Druk	Delete
	Pijl naar beneden/ Pijl omlaag		Control
	Pijl naar rechts		Shift
	Pijl naar links		Alt
	Home		Print Screen
	End		Scroll Lock
	Page Up/Pagina omhoog		Pauze
	Page Down/Pag- ina omlaag		Num Lock
	Insert		Caps Lock

Muisaanwijzer verplaatsen en klikken met de muis

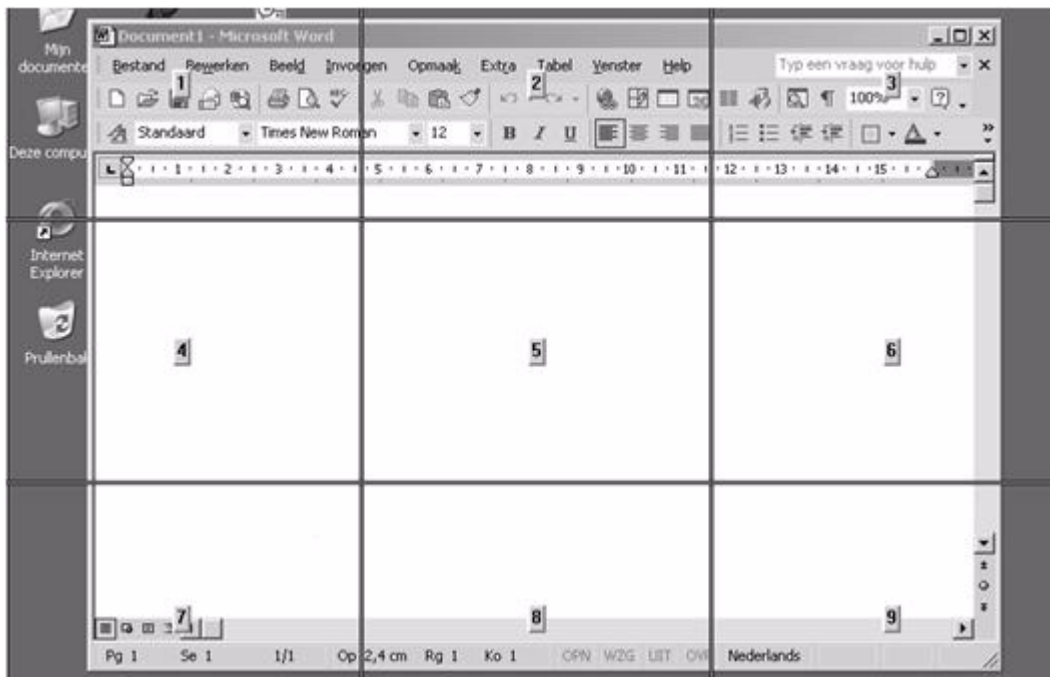
Dragon NaturallySpeaking biedt volledige handsfree besturing van de muis met behulp van het Muisraster en de betreffende spraakopdrachten. Met deze functie kunt u met uw stem de muisaanwijzer verplaatsen naar elke gewenste plaats op het scherm, met de muisknoppen klikken en items verslepen.

De muisaanwijzer verplaatsen met het muisraster

Met behulp van het muisraster verplaatst u de aanwijzer desgewenst in het actieve venster of over het hele scherm. U kunt de aanwijzer verplaatsen in verhouding tot het hele scherm of het actieve venster.

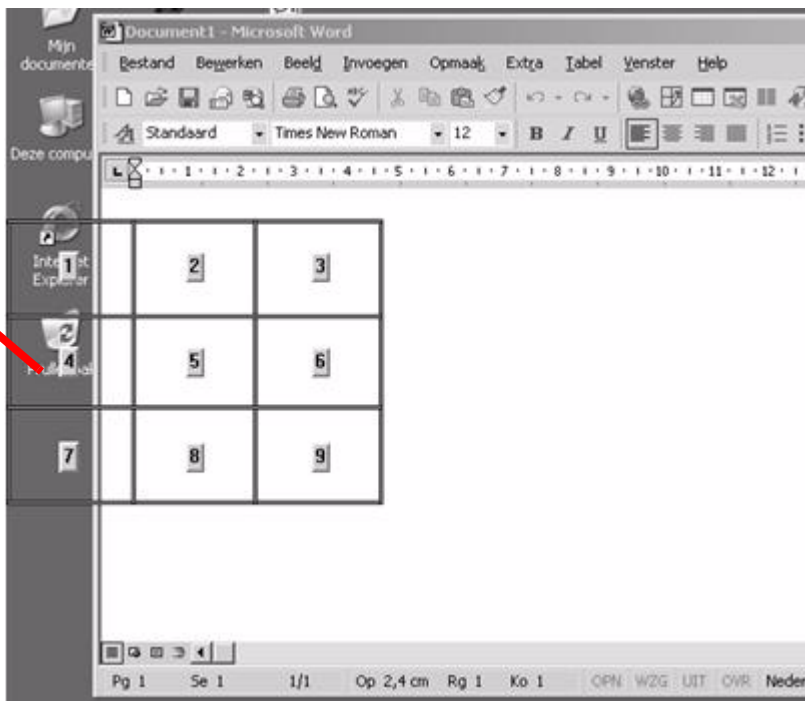
Muisraster gebruiken

- 1 Zeg 'Muisraster' om het muisraster over het hele scherm te leggen (zoals in dit voorbeeld), of zeg 'Muisrastervenster' om het raster over het actieve venster te leggen. Bijvoorbeeld:

- 2** Zeg het gewenste nummer (van 1 t/m 9) om de aanwijzer in het gebied met dit nummer te plaatsen. In dit voorbeeld zegt u '4' om met de aanwijzer naar het bureaubladpictogram Prullenbak te wijzen. Er verschijnt een kleiner muisraster in het gekozen rastervak.

Zeg '4'
om een kleiner
muisraster over
rastervak 4 te
leggen.

- 3** Zeg een ander rasternummer om in te zoomen op het bijbehorende gebied. In dit voorbeeld zegt u nogmaals '4' om de aanwijzer naar het pictogram Prullenbak te verplaatsen.
- 4** Blijf doorgaan met het uitspreken van rasternummers om in te zoomen tot de muisaanwijzer op het gewenste pictogram of item staat. U kunt met spraakopdrachten op de muis klikken of een item markeren en verslepen. Raadpleeg de volgende paragraaf voor instructies.

TIP: U kunt de laatste actie van het muisraster ongedaan maken met de opdracht 'Maak dat ongedaan'.

Als u het muisraster wilt sluiten, zegt u 'Annuleren'.

De muisaanwijzer verplaatsen met de opdracht 'Muis'

U kunt de muisaanwijzer over een kleine afstand (enkele millimeters) omhoog, omlaag, naar links of naar rechts verplaatsen met de opdrachten voor de muisaanwijzer.

U kunt met een gecombineerde spraakopdracht de muisaanwijzer in een keer verplaatsen én erop klikken. U kunt bijvoorbeeld zeggen '*Muis omhoog 3 klikken*' of '*Muis naar rechts 2 dubbelklikken*'.

De muisaanwijzer verplaatsen:

- 1** Zeg '*Muis*' gevolgd door de richting en het aantal verplaatsingen (maximaal 10). Bijvoorbeeld: '*Muis omhoog 5*' of '*Muis naar links 10*'.
- 2** Wanneer de aanwijzer op een pictogram of ander item staat, kunt u spraakopdrachten gebruiken om met de muis te klikken of om het item te markeren en te verslepen.

Klikken met de muis

U kunt met spraakopdrachten klikken, links klikken, rechts klikken en dubbelklikken.

Klikken met uw stem:

- 1** Plaats de muisaanwijzer op het item dat u wilt selecteren (zeg bijvoorbeeld '*Muisraster 9 1*' of '*Muis 2*').
- 2** Zeg '*Muis klikken*', '*Muis dubbelklikken*', '*Muis links klikken*' of '*Muis rechts klikken*'.

Wanneer een item is geselecteerd, kunt u het markeren en slepen (zoals beschreven in het volgende deel).

Items markeren en slepen

U kunt items met uw stem markeren en verslepen naar een andere plaats.

Een item markeren en slepen:

- 1** Plaats de muisaanwijzer op het pictogram of item dat u wilt slepen en zeg vervolgens *'Markeren'* (zeg bijvoorbeeld *'Muisraster 9 1 markeren'*).
- 2** Verplaats de muisaanwijzer naar de plaats naar waar u het item wilt slepen en zeg *'Slepen'* (zeg bijvoorbeeld *'Muisraster 6 3 slepen'*).

TIP: In plaats van *'Slepen'* kunt u ook *'Control slepen'* of *'Shift slepen'* zeggen wanneer u iets wilt slepen waarbij de CTRL- of SHIFT-toets moet worden ingedrukt.

De muisaanwijzer verplaatsen met de opdracht *'Muis'*

U kunt naast de hierboven beschreven methode ook de spraakopdrachten *'Muis'* gebruiken voor het verplaatsen van de muis. Zeg bijvoorbeeld *'Muis naar rechts'*. De muisaanwijzer gaat nu naar rechts en blijft die kant opgaan tot u *'Stop'* zegt.

Muisopdrachten inschakelen:

Zo activeert u de muisopdrachten:

- 1** Klik op het menu Extra van de Dragon-balk, klik op Opties en klik vervolgens op het tabblad Opdrachten.
- 2** Selecteer *Muisopdrachten activeren* en klik op OK.
- 3** Klik op de knop Snelheid om op te geven hoe snel de muis moet bewegen wanneer u een muisopdracht geeft.

Muisopdrachten

Hier volgt een kort overzicht van de beschikbare muisopdrachten.

ZEG	GEVOLGD DOOR DE RICHTING EN EVENTUEEL SNELHEID	GEVOLGD DOOR WIJZIGING VAN RICHTING EN SNELHEID
(de) muis (ga) met (de) muis sleep (de muis) beweeg de muis	(snel) omhoog (langzaam) omlaag naar boven naar beneden (heel snel) naar rechts (heel langzaam) naar links (snel) naar linksboven/ (de) linkerbovenhoek (langzaam) naar linksonder/ (de) linkeronderhoek naar rechtsboven/ (de) rechterbovenhoek naar rechtsonder/ (de) rechteronderhoek	(ga) sneller (naar rechts) (beweeg) veel sneller naar rechts heel snel naar links langzaam langzamer (naar linksonder) veel langzamer heel langzaam (omhoog)
(de) muis	omhoog bewegen omlaag slepen	

Terwijl de muis beweegt, kunt u alle bovenstaande opdrachten gebruiken. Daarnaast kunt u ook het volgende zeggen:

‘Stop’ of *‘Annuleer’* om de muisbeweging te stoppen.

‘Omhoog’, *‘omlaag’*, *‘links’*, *‘rechts’*, *‘linksboven’*, *‘linksonder’*, *‘rechtsboven’* en *‘rechtsonder’* om de muis in een andere richting te sturen terwijl deze beweegt.

‘Sneller’, *‘heel snel’*, *‘langzamer’* en *‘veel langzamer’* om de snelheid van de muis te veranderen.

‘Klikken’, *‘dubbelklikken’*, *‘rechts klikken’* en *‘links klikken’* om op de muisknoppen te klikken.

‘Ga slapen’, *‘Stop met luisteren’* of *‘Microfoon uitschakelen’* om de microfoon uit te schakelen.

U kunt opgeven welke muisknop (links, rechts of midden) tijdens het slepen wordt ingedrukt. Ook kunt u opgeven of SHIFT, CTRL of ALT tijdens het slepen wordt ingedrukt. Gebruik daarvoor een van de volgende opdrachten *voordat* u een sleepopdracht uit de bovenstaande tabel gebruikt.

<i>Links</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechter Shift</i>
<i>Midden</i> (voor een muis met drie knoppen)	<i>Shift</i>	<i>Rechter</i>
	<i>Control</i>	<i>Control</i>
	<i>Alt</i>	<i>Rechter Alt</i>

U kunt bijvoorbeeld de muis slepen terwijl de toets SHIFT is ingedrukt, door de opdracht '*Shift omhoog slepen*' uit te spreken. Als u wilt slepen met de rechter ALT-toets ingedrukt (de ALT-toets rechts op het toetsenbord), kunt u bijvoorbeeld de spraakopdracht '*Rechter Alt naar linksboven slepen*' gebruiken.

Corrigeren en bewerken

Wanneer Dragon NaturallySpeaking de verkeerde woorden uitschrijft, dient u deze te corrigeren. Door fouten te corrigeren, zorgt u dat het programma dezelfde fouten niet herhaalt.

Fouten corrigeren vraagt extra inspanning maar uiteindelijk bespaart u zich veel tijd doordat Dragon NaturallySpeaking nauwkeuriger werkt. Wanneer u begint met dicteren, zult u waarschijnlijk vaak fouten moeten corrigeren. Dit wordt echter minder naarmate het programma van uw correcties leert.

Maak er een gewoonte van om fouten te corrigeren zodat het programma steeds nauwkeuriger wordt. Zorg ook dat u steeds uw spraakbestanden opslaat wanneer u daarom wordt verzocht; zo bewaart u de aanpassingen die het programma maakt.

TIP: *Voordat u over een woord heen typt, moet u het selecteren. Als u de toets Backspace gebruikt en een woord opnieuw typt (of als u 'Schrapp dat' zegt) krijgt de software niet de kans om van uw correcties te leren en de herkenning nauwkeurigheid te verbeteren. Om de nauwkeurigheid van de herkenning te verbeteren, moet u de tekst eerst selecteren en vervolgens de uitgesproken tekst invoeren door deze te corrigeren of erover heen te typen.*

Fouten corrigeren

U kunt verkeerd herkende tekst in een document op verschillende manieren corrigeren. Hieronder worden de basismethoden beschreven, die u kunt combineren en aanpassen aan uw eigen manier van werken.

Tekst corrigeren met het toetsenbord

- 1** Zet de cursor aan het begin van de gedicteerde tekst die u wilt corrigeren.
- 2** Druk op de sneltoets voor correctie om het snelcorrectiemenu weer te geven. Dit is standaard de mintoets (-) op het numerieke gedeelte van het toetsenbord. U kunt een andere sneltoets instellen op het tabblad Sneltoetsen in de dialoog Opties. U kunt ook in de Dragonbalk op Extra's klikken en vervolgens op de knop Correctie.
- 3** Als een van de keuzen correct is, drukt u op de pijltoets omlaag om de keuze te markeren en vervolgens met ENTER te selecteren. Als het gewenste woord niet in de lijst staat, kunt u dit typen of uitspreken.
- 4** Ga verder tot alle tekst correct is.

Tekst corrigeren met behulp van spraakopdrachten

- 1** Zeg 'Selecteer' of 'Corrigeer' en vervolgens de foute tekst; er verschijnt een lijst met een aantal alternatieven.

Als een van de alternatieven correct is, zegt u 'Kies' gevolgd door het nummer voor de betreffende keuze.

Als het correcte woord niet op de lijst staat, zegt u 'Spel dat' en spelt u het correcte woord of de woorden in de Venster Spelling. Vervolgens zegt u 'OK'.

Als u een groot stuk tekst of een heel document selecteert en vervolgens 'Spel dat' zegt, kan dat tot onverwachte resultaten leiden.

- 2** Controleer of de correcte tekst de plaats van de verkeerd herkende tekst heeft ingenomen en ga verder met de volgende herkenningsfout.

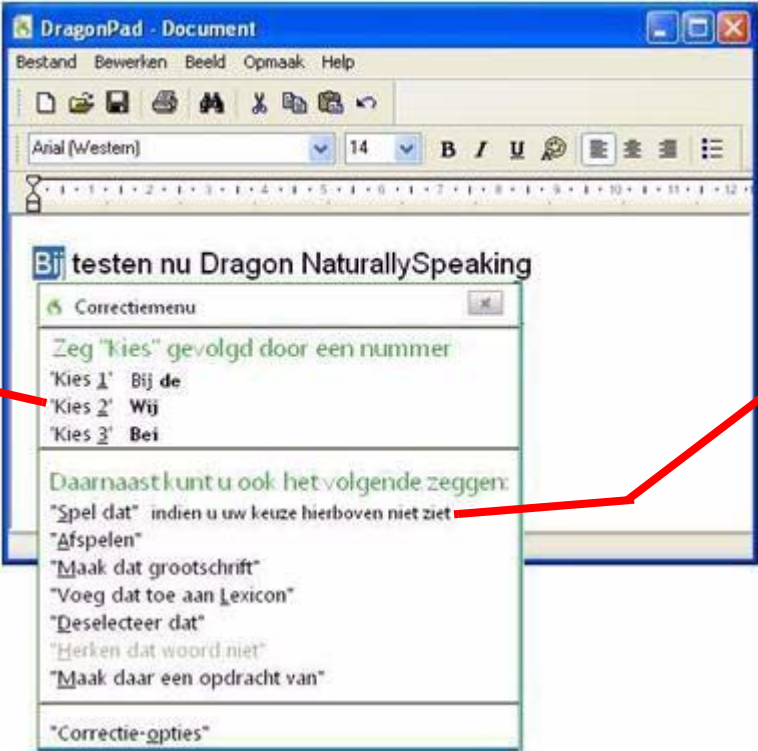
Tekst corrigeren tijdens het afspelen van dictaat

- 1** Zet de cursor aan het begin van de gedicteerde tekst die u wilt corrigeren.
- 2** Klik in de Dragon-balk op Geluid en vervolgens op Afspelen, of klik op de werkbalk Extra's op de knop Afspelen. U kunt ook de spraakopdracht 'Afspelen' gebruiken.
- 3** Wanneer u tijdens het afspelen van dictaat een herkenningsfout bereikt, drukt u op de sneltoets voor correctie. Dit is standaard de mintoets (-) op het numerieke gedeelte van het toetsenbord.
- 4** Als een van de keuzen correct is, drukt u op de pijltoets omlaag om de keuze te markeren en vervolgens te selecteren met ENTER. Als de correcte tekst niet in de lijst staat, kunt u deze typen of uitspreken en vervolgens opnieuw op de sneltoets voor correctie drukken. De gedicteerde tekst wordt automatisch afgespeeld vanaf het punt waar u bent gestopt.
- 5** Ga verder tot alle tekst correct is.

Het snelcorrectiemenu

In het snelcorrectiemenu verschijnen alternatieven die volgens het programma zoveel mogelijk overeenkomen met de door u gedicteerde en geselecteerde tekst.

In het volgende voorbeeld herkent Dragon NaturallySpeaking het woord 'Wij' als 'Bij'.

The screenshot shows the DragonPad software interface. The main window title is 'DragonPad - Document'. The menu bar includes 'Bestand', 'Bewerken', 'Beeld', 'Opmaak', and 'Help'. The toolbar shows various icons for file operations and editing. The text area contains the sentence 'Bij testen nu Dragon NaturallySpeaking'. A correction menu is open, titled 'Correctiemenu', with the instruction 'Zeg "Kies" gevolgd door een nummer'. The menu lists three options: 'Kies 1' Bij de', 'Kies 2' Wij', and 'Kies 3' Bei'. Below this, it says 'Daarnaast kunt u ook het volgende zeggen:' followed by a list of voice commands: 'Spel dat' (if the previous choice is not seen), 'Afspelen', 'Maak dat grootschrift', 'Voeg dat toe aan Lexicon', 'Deselecteer dat', 'Herken dat woord niet', and 'Maak daar een opdracht van'. A 'Correctie-opties' button is at the bottom. Two red arrows point from explanatory text to the menu options.

Zeg 'Kies 2' om 'Bij' te vervangen door 'Wij'.

U kunt ook 'Spel dat' zeggen om een woord te spellen, of 'Maak dat hoofdletter' om het woord met een hoofdletter te schrijven.

In dit voorbeeld kiest u het correcte woord uit het snelcorrectiemenu met de spraakopdracht 'Kies' gevolgd door het nummer naast uw keuze.

TIP: U kunt het aantal keuzen dat wordt weergegeven wijzigen. Klik in de dialoog *Opties* op het tabblad *Correctie* en stel het aantal bij 'Niet meer dan x keuzen weergeven' hoger in. Als u de keuzemogelijkheden wilt weergeven zonder dat het snelcorrectiemenu te veel ruimte in beslag neemt op het scherm, selecteert u de optie 'Alleen keuzen weergeven'. Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Wanneer het snelcorrectiemenu verschijnt, kunt u ook het volgende doen:

Het woord spellen (in dit voorbeeld zegt u *'Spel dat w-i-j'*). Als u een groot stuk tekst of een heel document selecteert en vervolgens *'Spel dat'* zegt, kan dat tot onverwachte resultaten leiden.

Als u op de sneltoets voor correctie (-) drukt terwijl de lijst is geopend, verschijnt de *Venster Spelling*.

Naar een opname van de zojuist door u gedicteerde tekst luisteren (zeg *'Afspelen'*).

Een woord met een hoofdletter schrijven (zeg in dit voorbeeld *'Maak dat hoofdletter'* zodat *Wij* wordt ingevoerd).

Deselecteer dat zeggen om de selectie op te heffen en het snelcorrectiemenu af te sluiten.

De lijst negeren en doorgaan met dicteren (in het bovenstaande voorbeeld zegt u *'wij'* om de geselecteerde tekst te vervangen).

TIP: Als u wilt voorkomen dat de lijst met correcties verschijnt wanneer u tekst met een spraakopdracht selecteert, kunt u deze functie uitschakelen. Klik in de dialoog *Opties* op het tabblad *Correctie* om de bijbehorende opties weer te geven en *deselecteer* het vakje "Selecteer" opdrachten openen het snelcorrectiemenu.

Woorden die afwijken van de geselecteerde tekst worden vet weergegeven, zodat u snel een juiste keuze kunt maken.

Woorden die afwijken van de geselecteerde tekst worden in het snelcorrectiemenu vet weergegeven zodat u snel de juiste keuze kunt maken (dit is alleen van toepassing als u meerdere woorden tegelijk selecteert).

Als u de spaties voor of na woorden (inclusief alineamarkeringen) selecteert samen met de tekst die u wilt corrigeren, dan worden die spaties verwijderd wanneer u een keuze maakt in het snelcorrectiemenu.

Leestekens corrigeren

Let op het volgende wanneer u leestekens corrigeert:

Als u een woordgroep met een leesteken selecteert, dient u dat leesteken te dicteren. Stel dat u hebt gedictieerd ‘*Vandaag is het donderdag ik heb een vergadering om 11 uur*’ en dat de tekst werd uitgeschreven als ‘*Vandaag is het donderdag, ik heb een vergadering om 11 uur*’. Als u de komma wilt wijzigen

in een punt, zegt u ‘*Selecteer donderdag komma*’. Als het juiste leesteken wordt weergegeven in het snelcorrectiemenu, selecteert u het. In het andere geval dicteert u over de geselecteerde tekst, bijvoorbeeld door te zeggen ‘*Donderdag punt*’.

Tekst selecteren met spraakopdrachten

Full Text Control

U kunt uw dictaat gewoon wijzigen zonder correcties aan te brengen. Selecteer de betreffende tekst met de opdracht 'Selecteer' en spreek vervolgens de woorden uit waarmee u de geselecteerde tekst wilt vervangen.

Select-and-Say® gebruiken:

- 1 Dicteer de volgende zin:

'Laten we aanstaande dinsdag voor de lunch afspreken [punt]'

- 2 Zeg 'Selecteer dinsdag voor de lunch'. De woorden 'dinsdag voor de lunch' worden nu gemarkeerd op het scherm.
- 3 Zeg 'woensdag voor een borrel'. Deze woorden vervangen 'dinsdag voor de lunch'.

Aangezien 'dinsdag' en 'woensdag' heel anders klinken, weet het programma dat u geen herkenningfout corrigeert maar gedicteerde tekst verandert.

TIP: *U kunt ook leestekens selecteren.*

- 4 Zeg 'Selecteer punt'. Als er meerdere punten zijn, kunt u 'Selecteer nogmaals' zeggen om een andere punt te selecteren.
- 5 Zeg 'uitroepteken' als u de punt door een uitroepteken wilt vervangen.

TIP: *Als u woordgroepen selecteert (en dus geen afzonderlijke woorden), is het voor Dragon NaturallySpeaking makkelijker om de bijbehorende tekst te vinden. U kunt dus woorden selecteren die correct zijn en gewoon uitspreken samen met de woorden die u wilt veranderen.*

Dezelfde tekst nogmaals selecteren

Als de woorden die u probeert te selecteren meerdere keren voorkomen op het scherm en Dragon NaturallySpeaking de verkeerde woorden selecteert, zegt u *'Selecteer nogmaals'*. Het programma zoekt dezelfde woorden dan op een andere plaats.

U kunt ook *'Selecteer nogmaals'* zeggen als Dragon NaturallySpeaking een woord selecteert dat klinkt als het gezochte woord maar het toch niet is (bijvoorbeeld 'leiden' in plaats van 'lijden').

Selectie opheffen

Als de verkeerde tekst is geselecteerd, zegt u *'Deselecteer dat'*.

U kunt ook woorden 'deselecteren' door de cursor in het document te verplaatsen met de muis of met uw stem. U zegt dan bijvoorbeeld *'Ga naar het einde van de regel'* of u klikt ergens anders in het document.

Een reeks woorden selecteren

U kunt ook een langer stuk tekst selecteren met de spraakopdracht *'Selecteer <tekst> tot en met <tekst>'*. Zeg in plaats van <tekst> het woord of de woorden waarmee de foutieve woordgroep begint en eindigt. U kunt bijvoorbeeld de onderstreepte woorden in de volgende zin corrigeren:

Na enige oefening ontwikkelt u al snel de gewoonte om met zijn duidelijke heldere stem te dicteren zodat de computer u beter begrijpt.

U zegt het volgende:

'Selecteer zijn tot en met stem' of *'Selecteer zijn duidelijke heldere stem'*

Vervolgens dicteert u de juiste tekst:

'een duidelijke heldere stem'

De gecorrigeerde zin luidt uiteindelijk als volgt:

Na enige oefening ontwikkelt u al snel de gewoonte om met een duidelijke heldere stem te dicteren zodat de computer u beter begrijpt.

OPMERKING: *Als u meer dan één woord corrigeert, moeten de woorden direct naast elkaar staan. Het is niet mogelijk om met één opdracht niet-aangrenzende woorden in uw document te corrigeren.*

Het hele document selecteren

U kunt alle tekst in uw document in een keer selecteren met de opdracht *'Selecteer document'* of *'Alles selecteren'*. Deze opdracht is vooral nuttig wanneer u het lettertype of de uitlijning van de tekst wilt wijzigen.

Wanneer u alle tekst in een document naar een ander venster wilt kopiëren, is de handigste opdracht *'Alles naar klembord kopiëren'*.

OPMERKING: *Wanneer er een grote hoeveelheid tekst is geselecteerd, werkt de opdracht 'Schrap dat' niet. U kunt de geselecteerde tekst ook niet vervangen door nieuwe tekst te dicteren. Dit voorkomt dat u per ongeluk een groot deel van uw document wist. Als u een grote selectie wilt wissen, zegt u 'Wis dat'.*

Een hele alinea of regel selecteren

U kunt de huidige alinea selecteren met de spraakopdracht *'Selecteer (de) alinea'*. Als u de huidige regel wilt selecteren, zegt u *'Selecteer (de) regel'*.

U kunt ook een aantal alinea's of regels tegelijk selecteren (maximaal 20). Zeg bijvoorbeeld *'Selecteer de vorige 5 regels'*.

ZEG	VERVOLGENS	VERVOLGENS
Selecteer	(de) volgende	regel 2-20 regels
	(de) voorgaande	regel 2-20 regels
	(de) vorige	regel 2-20 regels

Woorden of tekens selecteren

U kunt het woord waarin de cursor staat selecteren met de opdracht *'Selecteer woord'*. Als u een teken wilt selecteren, zegt u *'Selecteer volgend teken'* of *'Selecteer vorig teken'*.

U kunt ook een aantal woorden of tekens tegelijk selecteren (maximaal 20). Zeg bijvoorbeeld *'Selecteer of markeer de vorige 2 woorden'*.

ZEG	VERVOLGENS	VERVOLGENS
Selecteer	(het) volgend	woord of teken
	(de) volgende	2-20 woorden of tekens
	(het) vorig	woord of teken
	(de) vorige	2-20 woorden of tekens
	(het) laatste	woord of teken
	(de) laatste	2-20 woorden of tekens

Cursor verplaatsen in een document

Wanneer u een document bewerkt, kunt u de cursor met uw stem verplaatsen. Zodra de cursor op de gewenste plaats staat, kunt u tekst dicteren, selecteren, kopiëren, plakken of opmaken.

De cursor verplaatsen naar het begin of einde van een document

U kunt de cursor naar het begin of einde van de huidige pagina verplaatsen met de opdracht *'Ga naar het begin'* (het equivalent van de toets PAGE UP) of *'Ga naar het einde'* (het equivalent van de toets PAGE DOWN).

ZEG	VERVOLGENS
Ga naar	(het) begin
	(het) einde
	(het) begin van (het) document
	(het) einde van (het) document

U kunt de cursor naar het begin of einde van uw document verplaatsen met de opdracht *'Ga naar het begin van het document'* of *'Ga naar het einde van het document'*.

De cursor verplaatsen naar het begin of einde van een alinea of regel

U kunt de cursor naar het begin of einde van de huidige regel verplaatsen met de opdracht *'Ga naar begin van regel'* of *'Ga naar einde van regel'*.

ZEG	VERVOLGENS
Ga naar	(het) begin van (de) regel/lijn
	(het) einde van (de) regel/lijn

De cursor voor of achter een bepaald woord plaatsen

U kunt de cursor vóór een bepaald woord invoegen met de opdracht *'Invoegen voor'*, gevolgd door het betreffende woord (of de woorden). U kunt de cursor ook achter een bepaald woord invoegen met de opdracht *'Invoegen na'* gevolgd door de betreffende tekst.

Wanneer de cursor op de gewenste plek staat, kunt u tekst dicteren en plakken, leestekens toevoegen enzovoort.

Cursor voor een bepaald woord zetten:

In de onderstaande zin kunt u de cursor voor het woord 'hoef' plaatsen met de opdracht *'Invoegen voor hoof'* (of *'Invoegen voor hoof ik'*). Denk eraan niet te pauzeren tussen de woorden van de opdracht.

'Nu ik Dragon gebruik, | hoof ik niet meer te typen.'

Cursor achter een bepaald woord zetten:

In de onderstaande zin kunt u de cursor achter het woord 'ik' plaatsen met de opdracht *'Invoegen na ik'* (of *'Invoegen na hoof ik'*).

'Nu ik Dragon gebruik, hoof ik | niet meer te typen.'

De cursor een aantal regels of alinea's verplaatsen

U kunt de cursor naar de vorige of volgende alinea verplaatsen met de opdrachten *'Ga een alinea (of lijn) omhoog (of naar boven, achteruit, of terug)'*, of *'Ga een alinea omlaag (of naar beneden, of vooruit)'*. U kunt de cursor ook een aantal alinea's tegelijk verplaatsen (maximaal 20). Zeg bijvoorbeeld: *'Ga drie alinea's omhoog'*.

U kunt de cursor naar de vorige of volgende regel verplaatsen met de opdracht *'Ga een regel (of lijn) omhoog (of naar boven, achteruit, of terug)'*, of *'Ga een regel omlaag (of naar beneden, of vooruit)'*. U kunt de cursor ook een aantal regels tegelijk verplaatsen (maximaal 20). Zeg bijvoorbeeld: *'Ga 3 regels omhoog'* of *'Ga drie regels omlaag'*.

ZEG	VERVOLGENS
Ga een regel/lijn of Ga 2-20 regels/lijnen	omlaag naar beneden vooruit
	omhoog naar boven achteruit terug

De cursor een woord of teken naar links of naar rechts verplaatsen

U kunt de cursor links of rechts van een woord zetten met de opdracht *'Ga een woord naar rechts'* of *'Ga een woord naar links'*. U kunt de cursor ook een aantal woorden naar rechts of links verplaatsen (maximaal 20). Zeg bijvoorbeeld: *'Ga drie woorden naar rechts'*.

Als u de cursor naar het volgende of vorige teken wilt verplaatsen, zegt u *'Ga een teken naar rechts'* of *'Ga een teken naar links'*. U kunt de cursor ook een aantal tekens tegelijk

verplaatsen (maximaal 20). U kunt bijvoorbeeld het volgende zeggen: *'Ga 4 tekens naar links'* of *'Ga 6 tekens achteruit'*.

ZEG	VERVOLGENS
Ga een woord of <i>Ga 2-20</i> woorden	vooruit naar rechts
Ga een teken of <i>Ga 2-20</i> tekens	achteruit naar links terug

Tekst kopiëren, knippen of plakken

U kunt tekst verplaatsen met de opdrachten *'Kopieer dat'*, *'Knip dat'* of *'Plak dat'*.

Tekst kopiëren, knippen en plakken:

- 1 Selecteer de tekst die u wilt kopiëren of knippen.
- 2 Zeg *'Kopieer dat'* of *'Knip dat'*.
- 3 Verplaats de cursor naar de plaats waar u de tekst wilt invoegen.
- 4 Zeg *'Plak dat'*.

Tekst verwijderen

De laatst gedicteerde woorden verwijderen

U kunt de laatst gedicteerde woorden wissen met de opdracht *'Schrap dat'*. Wanneer u deze opdrachten uitspreekt, verwijdert Dragon NaturallySpeaking het laatste dat in uw document is uitgeschreven. Dit kan een hele zin zijn, een reeks woorden of een enkel woord, afhankelijk van wat u in één adem hebt gezegd voordat u pauzeerde.

U kunt de opdracht *'Schrap dat'* tot 10 keer toe herhalen als u de laatste paar dictaten wilt wissen. Las een korte pauze in voordat u de opdracht herhaalt. U kunt bijvoorbeeld ook zeggen *'Schrap dat 5 keer'*.

Teruggaan tijdens het dicteren

Soms blijft u tijdens het dicteren steken of bedenkt u een betere manier om iets te formuleren nadat u het reeds hebt gezegd. Wanneer dit gebeurt, kunt u met de opdracht 'Vervang vanaf' teruggaan naar de plaats vóór de fout.

Zeg 'Vervang vanaf', onmiddellijk gevolgd door het woord of de woorden waarnaar u wilt terugspringen. Vervolgens gaat u verder met dicteren. De tekst na de cursor wordt nu vervangen door uw nieuwe dictaat.

OPMERKING: Zorg dat u niet pauzeert middenin de opdracht 'Vervang vanaf'. U zegt dus 'Vervang vanaf', onmiddellijk gevolgd door de woorden waarnaar u wilt terugspringen. Deze woorden moeten in de laatste drie of vier zinnen (100 tekens) staan die u hebt gedictreed; u kunt met de opdracht 'Vervang vanaf' niet teruggaan naar een eerder deel van het document.

Teruggaan tijdens het dicteren:

- 1 Stel dat u deze zin hebt gedictreed: *Ik heb deze week een deadline, maar we kunnen, uh ... volgende week, eh ... woensdag afspreken.*
- 2 U verbetert de zin door terug te gaan naar de laatste correcte woorden. U zegt bijvoorbeeld *Vervang vanaf maar we kunnen* (pauzeer niet tussen de woorden van de opdracht).
- 3 Vervolgens dicteert u de rest van de zin. U zegt bijvoorbeeld *zaterdag afspreken.*

Specifieke woorden verwijderen

U kunt tekst verwijderen door deze te selecteren en te zeggen 'Wis dat' of 'Selectie wissen'.

Tekst verwijderen

- 1 Selecteer de tekst die u wilt verwijderen.
- 2 Zeg 'Wis dat'.

U kunt dit ook doen met de opdracht 'Schrapp dat'.

De volgende of vorige alinea of regel verwijderen

U kunt de volgende of vorige alinea verwijderen met de opdracht *'Wis volgende alinea'* of *'Wis vorige alinea'*. U kunt de volgende of de vorige regel verwijderen door te zeggen *'Wis volgende regel'* of *'Wis vorige regel'*.

Het is ook mogelijk om een aantal regels tegelijk te verwijderen (maximaal 20). Zeg bijvoorbeeld: *'Wis de vorige 5 regels'*. Zie de volledige lijst hieronder.

ZEG	VERVOLGENS	VERVOLGENS
Wis	(de) volgende	regel of lijn
	(de) vorige	2-20 regels of lijnen

Het volgende of vorige woord of teken verwijderen

U kunt het volgende of vorige woord verwijderen met de opdracht *'Wis het volgende woord'* of *'Wis het vorige woord'*. Het volgende of vorige teken kunt u verwijderen met de opdracht *'Wis het volgende teken'* of *'Wis het vorige teken'*.

Het is ook mogelijk om een aantal woorden of tekens tegelijk te verwijderen (maximaal 20). Zeg bijvoorbeeld: *'Wis de vorige 5 woorden'*. Zie de volledige lijst hieronder.

ZEG	VERVOLGENS	VERVOLGENS
Wis	(het) (de) volgend(e)	woord
	(het) (de) vorig(e)	2-20 woorden
	(het) (de) voorgaand(e)	teken of letter
	(het) (de) laatste	teken of letter
		2-20 tekens of letters

OPMERKING: Een andere manier om het vorige teken te verwijderen is de opdracht *Backspace*. Deze doet hetzelfde als de toets *BACKSPACE*. U kunt deze opdracht meerdere keren herhalen (maximaal 20 keer). Zeg bijvoorbeeld *'Backspace 5'*.

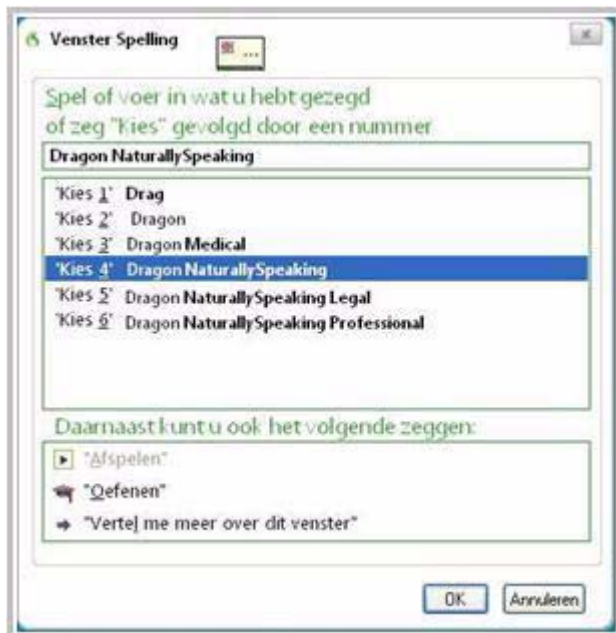
Spellen tijdens het dicteren

Met de opdracht 'Spel' van Dragon NaturallySpeaking kunt u gemakkelijker een in te voeren woord of woordgroep spellen. Dit is vooral handig als u een woord dicteert dat waarschijnlijk niet in het lexicon van Dragon NaturallySpeaking staat, zoals een eigenaam of vreemd woord. Zeg bijvoorbeeld, 'Spel b-u-o-n spatie g-i-o-r-n-o'. Het door u gespelde woord wordt rechts in het document weergegeven.

U dient 'Hoofdletter' te zeggen als het woord een hoofdletter bevat. Zeg bijvoorbeeld *Spel Hoofdletter R-e-p-e-l-s-t-e-e-l-t-j-e* om *Repelsteeltje* in te voeren.

Als u alleen 'Spel' zegt en vervolgens geen letters dicteert, wordt de *Venster Spelling* geopend.

Vervolgens kunt u de letters dicteren die dan door Dragon NaturallySpeaking worden ingevoerd of u kunt eventuele fouten in het door u gespelde woord corrigeren.

Tijdens het spellen kunt u naast letters ook cijfers en speciale tekens dicteren. Als u een kenteken wilt dicteren, zegt u bijvoorbeeld 'Spel Grootschrift aan b-a-x spatie 1-2-3'. Vervolgens typt Dragon NaturallySpeaking 'BAX 123'. Zeg 'Spel Hoofdletter-m-a-c-m-i-l-l-a-n-copyright-teken-a-b-c' om 'Macmillan[©]abc' in het document in te voeren.

Als u een woord spelt, wordt dat woord aan het actieve lexicon toegevoegd. Termen met cijfers worden niet aan het lexicon toegevoegd.

TIP: Als u ongebruikelijke woorden wilt dicteren zoals kentekennummers of productcodes, kunt u ook overschakelen op de spelmodus met de spraakopdracht 'Overschakelen naar spelmodus' en vervolgens de letters dicteren.

U kunt de *Venster Spelling* altijd laten weergeven wanneer u spelopdrachten geeft, door in de dialoog *Opties* op het tabblad *Correctie* de volgende optie in te schakelen: '*Spel dat*' opdrachten openen de *Venster Spelling*. Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

U kunt de dialoog *Spellen* ook openen wanneer u de opdracht '*Selecteer*' of '*Corrigeer*' gebruikt.

De lijst met speciale tekens en hun uitspraak vindt u in de online-Help onder het onderwerp '*Spellen*'.

Dictaat afspelen

U kunt dictaat afspelen in DragonPad, Microsoft Word 97, 2000, 2002, 2003 en 2007, Corel WordPerfect 8, 9, 10 en 12, en Lotus Notes.

Hoewel Dragon NaturallySpeaking geen spelfouten maakt, kan het programma wel fouten maken die moeilijk te vinden en te corrigeren zijn. Soms voert het programma tekst in die er heel anders uitziet dan de tekst die u hebt gedictieerd.

Dragon NaturallySpeaking neemt uw stem tijdens het dicteren op om het corrigeren van fouten makkelijker te maken. Wanneer u niet aan de tekst kunt zien wat u oorspronkelijk hebt gedictieerd, kunt u het dictaat afspelen.

OPMERKING: De functie *Afspelen* is alleen beschikbaar zolang het document is geopend, tenzij u *Dragon NaturallySpeaking Professional* of een hogere editie hebt. Nadat u een document afsluit, verwijdert *Dragon NaturallySpeaking* het opgenomen dictaat van dat document. Raadpleeg pagina 88 voor informatie over het opslaan van dictaat voor het later aanbrengen van correcties (alleen beschikbaar in de editie *Professional*).

Dictaat afspelen in het snelcorrectiemenu

Wanneer u in het snelcorrectiemenu werkt, kunt u op Afspelen klikken of 'Afspelen' zeggen. Het dictaat voor de woorden die u corrigeert, wordt nu afgespeeld. Vervolgens kunt u de tekst bewerken zodat deze overeenkomt met het dictaat.

U kunt Dragon NaturallySpeaking zodanig instellen dat uw dictaat altijd automatisch wordt afgespeeld wanneer u het snelcorrectiemenu opent. Ga met de aanwijzer naar het menu Extra en klik op Opties. Klik vervolgens op het tabblad Correctie. Selecteer *Automatisch afspelen bij correctie*.

Soms is er geen dictaat beschikbaar om af te spelen. Tekst die u niet met uw stem hebt ingevoerd kunt u niet afspelen, bijvoorbeeld woorden die u hebt getypt of in het document hebt geplakt.

OPMERKING: *Als u tekst hebt geknipt, gekopieerd, geplakt of in het document hebt verplaatst, kunt u die tekst niet meer afspelen, zelfs als u deze tekst eerder met uw stem hebt ingevoerd.*

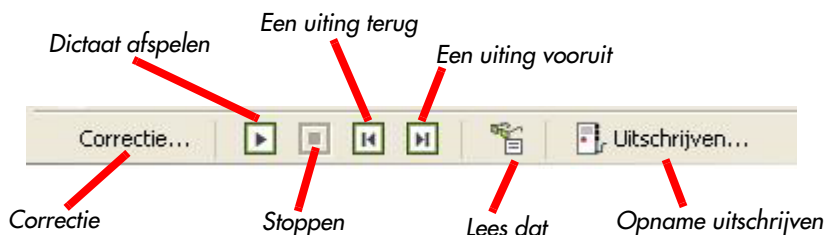
Als u Dragon NaturallySpeaking Professional of een hogere versie hebt, kunt u uw dictaat opslaan samen met het document zodat u het dictaat later kunt afspelen (zie [Eerst dicteren, later corrigeren](#) op pagina 88). Als u met een andere editie werkt, kunt u het dictaat niet meer afspelen na afsluiting van een document.

Als er geen dictaat beschikbaar is, is de knop Afspelen grijs. In dat geval kunt u uw werk met behulp van spraaksynthese nakijken. Raadpleeg [Spraaksynthese gebruiken](#) op pagina 92.

Dictaat afspelen in een document

U kunt een regel, alinea, selectie of document afspelen zodat het makkelijker is om uw werk na te kijken. Zodra u een fout ziet, kunt u het afspelen van dictaat stopzetten en automatisch het snelcorrectiemenu openen.

De werkbalk Afspelen is een apart gedeelte van de Dragon-balk dat normaal verborgen blijft. Klik op de dubbele pijl omlaag op de Dragon-balk om de werkbalk Extra's weer te geven.

Dictaat afspelen

U kunt als volgt dictaat laten afspelen:

Selecteer de tekst die u wilt afspelen en zeg *'Speel dat af'*.

Klik op de knop Afspelen van de werkbalk Afspelen.

Verplaats de cursor naar de tekst die u wilt afspelen en gebruik één van de volgende spraakopdrachten:

ZEG	ALS U HET VOLGENDE WILT DOEN
Regel afspelen/Speel (deze) regel af	de huidige regel dictaat afspelen
Alinea afspelen/Speel alinea af	de huidige alinea met dictaat afspelen
Document afspelen/Speel document af	het hele gedicteerde document afspelen
Scherm afspelen/Speel scherm af	de gedicteerde tekst die zichtbaar is op het scherm afspelen
Tot hier afspelen/Afspelen tot hier/Speel af tot hier/Speel tot hier	dictaat afspelen vanaf het begin van het documentvenster tot de cursor
Vanaf hier afspelen/Afspelen vanaf hier/Speel af vanaf hier/Speel vanaf hier	dictaat afspelen vanaf de cursor tot het eind van het documentvenster

Stoppen met het afspelen van dictaat

U kunt het afspelen van dictaat op verschillende manieren stopzetten:

Klik op de knop Stoppen op de werkbalk Afspelen.

Klik op een willekeurige plek in het document.

Druk op de toets ESC.

(U kunt het afspelen niet met uw stem stopzetten aangezien de computer geen spraakinvoer waarneemt tijdens het afspelen van dictaat.)

Terug- of vooruitspoelen:

U kunt in het document een paar woorden terug- of vooruitspoelen door op de knoppen Terugspoelen of Vooruitspoelen te klikken.

Stoppen met afspelen en een fout corrigeren:

U kunt op verschillende manieren stoppen met het afspelen van dictaat en een fout corrigeren:

Klik op de knop Correctie op de werkbalk Afspelen.

Druk op de mintoets (-) op het numerieke gedeelte van het toetsenbord.

Hiermee kunt u tegelijkertijd het afspelen stopzetten en het snelcorrectiemenu openen. U kunt vervolgens de zojuist afgespeelde tekst corrigeren.

OPMERKING: *Dragon NaturallySpeaking slaat standaard ongeveer dertig minuten dictaat op (40 MB). Als u meer dictaat wilt opslaan, dan kunt u de gereserveerde schijfruimte voor de opslag van dictaat veranderen. Klik op Opties in het menu Extra. Klik vervolgens op het tabblad Data. U kunt nu een hoger getal invoeren in het vakje 'Schijfruimte gereserveerd voor opgenomen dictaat'.*

Eerst dicteren, later corrigeren

Als u in DragonPad dicteert, kunt u dictaat samen met de tekst opslaan zodat u of iemand anders de tekst later kan corrigeren. U kunt dictaat alleen afspelen als u het bestand in DragonPad

hebt gecreëerd en bewerkt. Deze functie is alleen beschikbaar in Dragon NaturallySpeaking Professional en hoger.

Als u dictaat bij uw document wilt opslaan, schakelt u het selectievakje 'Opgenomen dictaat opslaan met document' in op het tabblad Data van de dialoog Opties. Als u wilt dat dictaat samen met uw document wordt opgeslagen, schakelt u op het tabblad Data van de dialoog Opties het selectievakje Opgenomen dictaat opslaan met document in. Wanneer u een document bewerkt en voor de eerste keer opslaat in DragonPad, vraagt Dragon NaturallySpeaking of u de spraakgegevens wilt opslaan. Als u de spraakgegevens opslaat, kunt u het document later weer openen en het dictaat afspelen. Als u de spraakgegevens niet opslaat, dan blijft het dictaat beschikbaar tot het document wordt afgesloten.

Uw eigen dictaat corrigeren

Als u uw dictaat hebt opgeslagen, dan kunt u een bestand later openen en afspelen en tekst corrigeren alsof u deze zojuist hebt gedicteerd.

Het dictaat van een ander corrigeren

U kunt het dictaat van iemand anders afspelen en de tekst corrigeren zodat deze overeenkomt met het dictaat. U kunt dit op twee manieren doen:

U kunt het dictaat corrigeren met behulp van uw eigen gebruikersbestanden.

U kunt het dictaat corrigeren met behulp van de gebruikersbestanden van de auteur.

Corrigeren met uw eigen gebruikersbestanden

Gebruik deze correctietechniek als u regelmatig teksten van een ander corrigeert met uw stem en als een optimale spraakherkenning voor de auteur niet van belang is.

Als u uw eigen gebruikersbestanden gebruikt, kunt u dictaat gewoon corrigeren zoals u uw eigen dictaat ook zou corrigeren, met behulp van allerlei combinaties van spraakopdrachten en het toetsenbord. Hoewel u het dictaat van een ander corrigeert, heeft deze methode geen invloed op de nauwkeurigheid van de

spraakherkenning voor u of de persoon die de tekst heeft gedictieerd. Echter, de correcties die u aanbrengt in het dictaat van die andere persoon zullen de herkenning niet verbeteren.

Corrigeren met de gebruikersbestanden van de auteur van het document

Gebruik deze correctietechniek als u niet met uw stem hoeft te corrigeren en als een optimale spraakherkenning voor de auteur wél van belang is.

TIP: *Deze techniek werkt alleen als al het werk op dezelfde computer wordt uitgevoerd. U kunt bij uw verkoper van Dragon NaturallySpeaking om informatie vragen over manieren om tekst op de ene computer te dicteren en vervolgens op een andere computer te corrigeren.*

Als u dictaat corrigeert met behulp van de gebruikersbestanden van de auteur, kunt u beter niet met uw stem corrigeren. Dat kan de nauwkeurigheid van de herkenning voor de auteur namelijk negatief beïnvloeden. U kunt de nauwkeurigheid van de herkenning voor de auteur echter vergroten als u toetsenbord en muis gebruikt om correcties aan te brengen met behulp van het snelcorrectiemenu. Raadpleeg voor meer informatie de volgende stapsgewijze instructies.

Corrigeren met de gebruikersbestanden van een ander:

- 1** Gebruik geen headset en zorg dat de microfoon is uitgeschakeld en niet is aangesloten. Zo voorkomt u dat u per ongeluk uw stem gebruikt en de nauwkeurigheid van de gebruikersbestanden van de andere persoon negatief beïnvloedt.
- 2** Zorg dat de werkbalk Extra's in DragonPad wordt weergegeven, zodat de knoppen voor het afspelen zichtbaar zijn.
- 3** Open de gebruikersbestanden van de auteur van de tekst die u gaat corrigeren.
- 4** Open het document in DragonPad.
- 5** Speel het dictaat af met de knoppen op de werkbalk Extra's.

- 6 Selecteer de tekst die u wilt corrigeren met muis en toetsenbord.
- 7 Druk op de sneltoets voor correctie (standaard de mintoets op het numerieke gedeelte van het toetsenbord) of klik op de knop Correctie op de werkbalk Extra's van de Dragon-balk. Het snelcorrectiemenu verschijnt met de geselecteerde tekst.
- 8 Corrigeer de tekst met het toetsenbord.
- 9 Sla de tekst en de gebruikersbestanden op wanneer u klaar bent.

Opmerkingen over het corrigeren met gebruikersbestanden van een ander

OPMERKING:

Deze techniek werkt alleen als al het werk op dezelfde computer wordt uitgevoerd. U kunt bij uw verkoper van Dragon NaturallySpeaking om informatie vragen over manieren om tekst op de ene computer te dicteren en vervolgens op een andere computer te corrigeren.

Klik op de dubbele pijl omlaag op de Dragon-balk om de werkbalk Extra's weer te geven. De werkbalk Extra's wordt niet weergegeven als de Dragon-balk in de modus Gekoppeld staat.

In het snelcorrectiemenu kunt u met de muis en het toetsenbord de opdrachten selecteren die onder de correctieopties worden weergegeven. U kunt bijvoorbeeld op 'Spel dat' klikken om de Venster Spelling te openen en een woord te spellen.

Op het tabblad Correctie van de dialoog Opties kunt u de volgende opties instellen:

*“Corrigeer” opdrachten openen de Venster Spelling
Automatisch afspelen bij correctie*

Als u deze opties selecteert, speelt Dragon NaturallySpeaking automatisch het dictaat van de auteur af in de Venster Spelling wanneer u een stuk tekst corrigeert. Het snelcorrectiemenu speelt geen dictaat af.

Wanneer u het dictaat van een ander corrigeert, zorg dan dat de schijfruimte die u hebt gereserveerd voor het opslaan van dictaat minstens even groot is als de schijfruimte die voor de auteur van de

tekst is ingesteld. U kunt de schijfruimte instellen op het tabblad Data van de dialoog Opties.

Het opslaan van dictaat samen met een document neemt veel schijfruimte in beslag, normaal meer dan een megabyte per minuut dictaat. Verwijder dictaat dat u niet meer nodig hebt om schijfruimte te besparen. Dragon NaturallySpeaking slaat dictaat op in een bestand met dezelfde naam als het document, maar met de bestandsextensie .dra. Als u bijvoorbeeld een document dicteert dat MijnDoc.rtf heet en u het dictaat vervolgens opslaat, dan bewaart Dragon NaturallySpeaking uw dictaat in een bestand met de naam MijnDoc.dra, in dezelfde map als het document.

Spraaksynthese gebruiken

Spraaksynthese is beschikbaar in Dragon NaturallySpeaking Preferred en hogere edities.

U kunt spraaksynthese gebruiken om een tekst op het scherm (die u niet pas zelf gedictieerd hebt) door een computerstem te laten voorlezen. U kunt bijvoorbeeld een document dat u of iemand anders heeft gedictieerd, laten voorlezen en luisteren of u fouten hoort of stukken wilt veranderen.

Spraaksynthese is alleen beschikbaar in DragonPad, Microsoft Word en Corel WordPerfect. U kunt echter tekst uit andere programma's kopiëren en plakken en vervolgens spraaksynthese gebruiken.

Spraaksynthese starten:

U kunt de spraaksynthese als volgt starten:

Selecteer de tekst waarnaar u wilt luisteren (een regel, alinea enzovoort) en zeg vervolgens 'Lees dat'.

Selecteer de tekst waarnaar u wilt luisteren en selecteer vervolgens 'Voorlezen' in het menu Geluid op de Dragon-balk (of klik met de rechtermuisknop in het document en klik op 'Voorlezen' in het snelmenu).

Verplaats de cursor naar de tekst die u wilt horen en zeg één van de volgende opdrachten:

ZEG	ALS U HET VOLGENDE WILT DOEN
Regel voorlezen/Lees (de) regel voor	de huidige regel laten voorlezen
Alinea voorlezen/Lees (de) alinea	de huidige alinea laten voorlezen
Document voorlezen/Lees (het) document	het hele document laten voorlezen
Schermb voorlezen/Lees (het) scherm	de tekst die op het scherm zichtbaar is laten voorlezen
Lees tot hier/Tot hier voorlezen	tekst laten voorlezen vanaf het begin van het documentvenster tot de cursor
Lees vanaf hier/Vanaf hier voorlezen	tekst laten voorlezen vanaf de cursor tot het einde van het documentvenster

Spraaksynthese stoppen:

U kunt de spraaksynthese op verschillende manieren stopzetten:

Ga met de aanwijzer naar het menu Geluid en klik nogmaals op Afspelen.

Klik met de rechtermuisknop in het document en klik in het snelmenu op Afspelen/voorlezen stoppen (alleen in DragonPad).

Druk op de toets ESC.

U kunt de snelheid, de toonhoogte, het volume en andere instellingen van de spraaksynthese aanpassen. Ga in het menu Extra naar Opties. Klik vervolgens op het tabblad Spraaksynthese.

Tekst opmaken

U kunt tekst vet opmaken, de tekengrootte en tekenstijl wijzigen, tekst met hoofdletters schrijven en andere opmaak toepassen met spraakopdrachten.

Een groot aantal opdrachten zijn van toepassing op geselecteerde (gemarkeerde) tekst in het document. U markeert tekst met de spraakopdracht 'Selecteer' gevolgd door de woorden die u wilt selecteren. Raadpleeg voor meer informatie [Tekst selecteren met spraakopdrachten](#) op pagina 75.

Soorten opdrachten

De meeste opdrachten in dit hoofdstuk zijn *globaal*, dat wil zeggen dat ze in praktisch alle toepassingen beschikbaar zijn. Naast de globale opdrachten in dit hoofdstuk bevat het programma ook een groot aantal opdrachten voor het bewerken en opmaken van tekst voor specifieke veelgebruikte programma's. Raadpleeg de online-Help voor informatie over het opzoeken van deze opdrachten.

OPMERKING: In de dialoog Woordeigenschappen kunt u de algemene opmaakeigenschappen van woorden wijzigen (bijvoorbeeld: moet het programma een spatie voor of na een woord typen en krijgt het woord altijd een hoofdletter). Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Hoofdletters plaatsen

Een hoofdletter plaatsen aan het begin van het volgende woord dat u dicteert

Dragon NaturallySpeaking schrijft veel woorden automatisch met een hoofdletter. Woorden aan het begin van de zin, dus na een punt, vraagteken of uitroepeteken, krijgen een hoofdletter. Het eerste woord na de opdracht 'Nieuwe alinea' krijgt een hoofdletter (dit is overigens niet het geval na de opdracht 'Nieuwe regel'). Ook eigennamen krijgen een hoofdletter, mits deze al met een hoofdletter in het lexicon van Dragon NaturallySpeaking staan.

OPMERKING: *In de dialoog Woordeigenschappen kunt u de regels voor spaties en hoofdletters wijzigen. Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.*

Tijdens het dicteren kunt u woorden die niet automatisch een hoofdletter krijgen, voorzien van een hoofdletter met de opdracht 'Hoofdletter' gevolgd door het woord. Als u bijvoorbeeld 'Bolletje' wilt schrijven, zegt u 'Hoofdletter bolletje'.

TIP: *Als de spraakopdracht 'Hoofdletter <woord>' niet werkt, kunt u ook de opdracht 'Beginhoofdletter <woord>' uitspreken.*

TIP: *Stel dat u het woord 'hoofdletter' in de volgende zin wilt dicteren: 'Zonder hoofdletter is de betekenis van dat woord onduidelijk.' Zeg 'Zonder Spel h-o-o-f-d-l-e-t-t-e-r' gevolgd door 'is de betekenis van dat woord onduidelijk'. Zo voorkomt u dat het programma hoofdletters in de zin plaatst.*

Opeenvolgende woorden laten beginnen met een hoofdletter

Wanneer u opeenvolgende woorden met een hoofdletter wilt schrijven (bijvoorbeeld in de titel van een boek), kunt u beginhoofdletters inschakelen en zodra u klaar bent weer uitschakelen. Dit is meestal gemakkelijker dan voor elk woord 'Hoofdletter' te zeggen. U kunt woorden ook met een hoofdletter schrijven door eerst de tekst te dicteren, vervolgens te pauzeren

en daarna de spraakopdracht *'Maak dat hoofdletter'* of *'Maak dat beginhoofdletter'* te geven.

Opeenvolgende woorden met een beginhoofdletter schrijven:

- 1 Schakel het hoofdlettergebruik in met de opdracht *'Hoofdletter aan'*.

OPMERKING: Wanneer *'Hoofdletter aan'* is geactiveerd, wordt de eerste letter van elk woord met een hoofdletter uitgeschreven. Lidwoorden en voorzetsels (zoals *'de'* en *'op'*) krijgen dus ook een hoofdletter.

- 2 Dikteer de woorden die een beginhoofdletter moeten krijgen. Zeg bijvoorbeeld: *'hotel de gouden leeuw'*.

Dragon NaturallySpeaking schrijft:

Hotel De Gouden Leeuw

- 3 Schakel het hoofdlettergebruik uit met de opdracht *'Hoofdletter uit'*.

Het volgende woord volledig in hoofdletters uitschrijven

Wanneer u dicteert, kunt u een woord volledig in hoofdletters uitschrijven met de opdracht *'Grootschrift'* gevolgd door het woord.

Als u bijvoorbeeld **VOORZICHTIG** wilt schrijven, zegt u *'Grootschrift voorzichtig'*.

Opeenvolgende woorden volledig in hoofdletters uitschrijven

Wanneer u opeenvolgende woorden volledig in hoofdletters wilt uitschrijven, kunt u de functie grootschrift inschakelen, de tekst dicteren en vervolgens grootschrift weer uitschakelen.

Opeenvolgende woorden volledig in hoofdletters uitschrijven:

- 1 Zet grootschrift aan met de opdracht *'Grootschrift aan'* (het equivalent van de toets CAPS LOCK).

- 2 Dikteer de woorden die volledig in hoofdletters moeten worden uitgeschreven. Zeg bijvoorbeeld 'uitsluitend bevoegd personeel'. Dragon NaturallySpeaking typt **UITSLUITEND BEVOEGD PERSONEEL**.
- 3 Zet grootschrift uit met de opdracht '*Grootschrift uit*'.

Het volgende woord volledig in kleine letters schrijven

Wanneer u dicteert, kunt u een woord volledig in kleine letters uitschrijven met de opdracht '*Kleinschrift*' gevolgd door het woord.

Zeg bijvoorbeeld '*Kleinschrift marianne*' als u 'marianne' wilt invoeren (Dragon NaturallySpeaking schrijft deze en andere eigennamen normaalgesproken met een hoofdletter).

Opeenvolgende woorden volledig in kleine letters uitschrijven

Wanneer u opeenvolgende woorden volledig in kleine letters wilt uitschrijven (bijvoorbeeld namen van computerbestanden of e-mailadressen), kunt u de functie voor kleinschrift aanzetten, tekst dicteren en vervolgens kleinschrift weer uitzetten. Dit is meestal gemakkelijker dan vóór elk woord '*Kleinschrift*' zeggen.

Opeenvolgende woorden volledig in kleine letters schrijven:

- 1 Zet kleinschrift aan met de opdracht '*Kleinschrift aan*'.
- 2 Dikteer de woorden die volledig in kleine letters moeten worden uitgeschreven zoals 'hans@amsterdam.nl'.
- 3 Zet kleinschrift uit met de opdracht '*Kleinschrift uit*'.

Hoofdletters plaatsen of verwijderen in tekst die al in uw document staat

U kunt het hoofdlettergebruik wijzigen van tekst die al in uw document staat door de tekst te selecteren en vervolgens een van deze opdrachten te geven: '*Maak dat hoofdletter*', '*Maak dat beginhoofdletter*', of '*Maak dat grootschrift*', of '*Maak dat*

kleinschrift'. In al deze spraakopdrachten kunt u het woord 'dat' vervangen door 'selectie'.

Hoofdletters die al in uw document staan plaatsen of verwijderen:

- 1 Selecteer de tekst die u wilt wijzigen.
- 2 Zeg *'Maak dat hoofdletter'*, *'Maak dat beginhoofdletter'*, *'Maak dat grootschrift'* of *'Maak dat kleinschrift'*. In al deze spraakopdrachten kunt u het woord 'dat' vervangen door 'selectie'.

Tekst opmaken

U kunt met spraakopdrachten elke willekeurige combinatie van lettertype, tekengrootte en tekenstijl opgeven — in die volgorde. Deze opdrachten worden toegepast op de tekst die u vervolgens dicteert of op geselecteerde tekst.

Als u een andere tekenstijl wilt instellen voor de tekst die u gaat dicteren, gebruik dan de opdrachten 'Maak lettertype' en 'Maak tekengrootte'. Als u de tekenstijl wilt wijzigen van tekst die u reeds hebt gedictieerd, gebruikt u de spraakopdracht 'Maak dat'.

Lettertype wijzigen terwijl u dicteert

U kunt tijdens het dicteren het lettertype, de tekengrootte en de tekenstijl wijzigen met de opdrachten *'Maak lettertype'* gevolgd door de gewenste kenmerken van het lettertype. U kunt bijvoorbeeld zeggen *'Maak lettertype Times'* of *'Maak dat (lettertype) Arial 12 vet'*. De tekst die u vervolgens dicteert, wordt uitgeschreven met de kenmerken die u hebt ingesteld.

Lettertype wijzigen

ZEG EERST	VERVOLGENS
Maak (dat) lettertype	Arial
Maak dat	Courier
	Courier New
	Garamond
	Helvetica
	Palatino
	Times
	Times New Roman

Tekengrootte wijzigen

Zeg 'Maak tekengrootte' of 'Maak dat' gevolgd door een getal tussen 4 en 100 punten. Zeg bijvoorbeeld 'Maak tekengrootte 18' of 'Maak dat 30 punten'. Vervolgens gaat u verder met dicteren.

Tekenstijl wijzigen

ZEG	EN VERVOLGENS
Maak (dat) lettertype	vet
Maak dat	cursief
	vet cursief
	onderstreept <i>u kunt ook zeggen</i> Onderstreept dat
	doorgehaald
	standaard of Herstel dat

Lettertype, tekengrootte en tekenstijl tegelijk wijzigen

Zeg 'Maak lettertype' gevolgd door de gewenste kenmerken. U kunt elke combinatie van lettertype, lettergrootte en tekenstijl

kiezen, zolang u de kenmerken maar in die volgorde — type, grootte, stijl — opgeeft. Zie deze lijst met voorbeelden.

‘Maak dat Arial’

‘Maak lettertype Arial 12’ of *‘Maak dat Arial 12 punten’*

‘Maak tekengrootte 12’

‘Maak lettertype Arial vet’

‘Maak dat vet cursief’

OPMERKING: Gebruik de opdracht *‘Maak tekengrootte’* als u alleen de tekengrootte verandert; gebruik dus niet de opdracht *‘Maak lettertype’*.

Lettertype achteraf wijzigen

U kunt ook achteraf het lettertype, de tekengrootte en de tekenstijl wijzigen door de tekst te selecteren en de opdracht *‘Maak dat’* te geven. De opdracht *‘Maak dat’* wordt toegepast op geselecteerde tekst. U kunt dezelfde combinaties van lettertype, tekengrootte en tekenstijl gebruiken als bij de opdrachten *‘Maak lettertype’* in de tabellen van het vorige gedeelte.

Lettertype wijzigen:

- 1 Selecteer de tekst die u wilt wijzigen.
- 2 Zeg *‘Maak dat’* gevolgd door de letterkenmerken die u wilt toepassen (gebruik de volgorde die in het gedeelte hiervoor is beschreven). Zeg bijvoorbeeld *‘Maak dat Arial 18’*.

Vet, cursief en onderstreept

U kunt tekst opmaken door deze te selecteren en vervolgens een van de volgende opdrachten te geven: *‘Maak dat vet’*, *‘Maak dat cursief’* of *‘Onderstreept dat’*. U kunt ook zeggen *‘Maak dat doorgehaald’*.

Tekst opmaken in vet, cursief en onderstreept:

- 1 Selecteer de tekst die u wilt wijzigen.
- 2 Zeg *‘Maak dat vet’*, *‘Maak dat cursief’*, *‘Maak dat onderstreept’* of *‘Maak dat doorgehaald’*.

Opmaak verwijderen:

- 1 Selecteer de tekst die u wilt wijzigen.
- 2 Zeg *'Herstel dat'* om de tekstopmaak te verwijderen.

Tekst uitlijnen

U kunt de uitlijning van tekst wijzigen door de cursor in de tekst te plaatsen en te zeggen *'Maak dat gecentreerd'*, *'Maak dat links uitgelijnd'* of *'Maak dat rechts uitgelijnd'*.

Tekst uitlijnen:

- 1 Verplaats de cursor naar de tekst die u wilt uitlijnen.
- 2 Zeg *'Maak dat gecentreerd'*, *'Maak dat links uitgelijnd'* of *'Maak dat rechts uitgelijnd'*.

Opsommingstekens zetten

U kunt opsommingstekens aan een tekst toevoegen door de cursor in de tekst te plaatsen en *'Opsommingstekens invoegen'* te zeggen. Als u de opsommingstekens wilt verwijderen, gebruikt u de opdracht *'Maak dat ongedaan'*.

Namen, getallen, leestekens en speciale tekens dicteren

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe u getallen, leestekens, webadressen en een aantal andere speciale items kunt dicteren. Raadpleeg de online-Help voor de uitgebreide informatie over dit onderwerp.

OPMERKING: *Als u de ontevreden bent over de manier waarop het programma een woord opmaakt, kunt u de opmaak wijzigen in de dialoog Woordeigenschappen. Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.*

Getallen dicteren

U kunt de meeste getallen, en daaronder vallen ook postcodes, op de normale manier dicteren. Afhankelijk van de context voert het programma een cijfer ('3') of woord ('drie') in. Als u getallen als cijfers, dus niet als tekst, wilt laten invoeren zonder de nummermodus te gebruiken, zegt u voor elk getal 'Nummer'. Zeg bijvoorbeeld 'Nummer drie' om 3 in te voeren. Let tijdens het dicteren van getallen op het volgende:

U kunt het woord 'en' uitspreken of weglaten als deel van een getal. Zeg bijvoorbeeld 'honderd vier' in plaats van 'honderd en vier' om het cijfer 104 in te voeren.

Zeg bijvoorbeeld 'nul' om '0' in te voeren.

Als u een punt wil toevoegen aan een getal van vier cijfers, moet u die punt uitspreken. Getallen van vijf cijfers of meer krijgen automatisch een punt, met uitzondering van postcodes.

Een decimale komma spreekt u uit als 'komma'.

TIP: Als u alleen getallen wilt dicteren, kunt u overschakelen op de nummermodus. Raadpleeg voor meer informatie **Wisselen tussen herkenningsmodi** op pagina 121.

DIT GETAL	VOERT U IN DOOR TE ZEGGEN
1	één of nummer één
5	vijf of nummer vijf
17	zeventien
23	drieëntwintig
179	honderdnegeenzeventig of een zeven negen
5423	vijfduizendvierhonderddrieëntwintig
5.423	vijf [punt] vierhonderddrieëntwintig
12.537	twaaufduizendvijfhonderdzevenendertig
142.015	honderdtweeënveertigduizend vijftien
35,23	vijfendertig [komma] twee drie
0,03	nul [komma] nul drie
43,28%	drieënveertig [komma] achtentwintig procent-teken
02460	nul twee vier zes nul
(0216) 811458	[haakje openen] nul twee een zes [haakje sluiten] acht een een vier vijf acht
2 3/4	twee en drie vierde
11/32	elf [slash] tweeëndertig
\$ 99,50	negentig dollar vijftig
12,00 €	twaauf euro
74.548,15 €	vierenzeventigduizendvijfhonderdachtenveertig euro vijftien
£ 120,35	poundteken honderdtwintig [komma] vijfendertig

OPMERKING: Als zich problemen voordoen bij het dicteren van getallen, valuta, tijden of datums, controleer dan of de Landinstellingen overeenkomen met de taal (dialect) die u hebt geselecteerd bij het creëren van uw gebruiker.

De notatie van een getal wijzigen

Als Dragon NaturallySpeaking een getal invoert in de verkeerde opmaak, kunt u het getal met een spraakopdracht omzetten in cijfers of juist uitschrijven.

Zo kunt u '€ 19,20' omzetten in 'negentien euro en twintig cent' met de opdracht 'Schrijf dat als tekst'.

U kunt 'negentien euro en twintig cent' omzetten in '€ 19,20' met de opdracht 'Schrijf dat als nummer'.

Deze opdrachten wijzigen de opmaak van het laatst gedicteerde getal of van een geselecteerd getal.

ZEG	ALS U DIT WILT VERANDEREN
Schrijf als nummer	'een' in '1' 'eerste' in '1e' 'vijfentwintigste' in '25e' '5 miljoen' in '5.000.000' 'vijf miljoen' in '5.000.000' 'acht euro' in '€ 8,00' 'zeven dollar' in '\$ 7,00'
Schrijf als tekst	'4e' als 'vierde' '27' als 'zevenentwintig' '5.000.000' als 'vijf miljoen'

OPMERKING: De opdrachten 'Schrijf als nummer' en 'Schrijf als tekst' werken bij getallen en valuta, maar niet bij datums, tijden, en de meeste breuken.

Nummermodus

Wanneer u een reeks cijfers dicteert en u wilt dat Dragon NaturallySpeaking uw dictaat niet als woorden interpreteert, dan kunt u de nummermodus inschakelen. Dit kan vooral nuttig zijn als u bijvoorbeeld in een spreadsheetprogramma zoals Microsoft® Excel® dicteert.

U schakelt de nummermodus in met de spraakopdracht 'Nummermodus aan' of 'Nummermodus activeren'. U schakelt de nummermodus uit met de spraakopdracht 'Nummermodus uit' of 'Nummermodus stoppen'.

Raadpleeg [Wisselen tussen herkenningsmodi](#) op pagina 121 voor meer informatie over de nummermodus en de verschillende manieren om deze modus in en uit te schakelen.

Datums

De weergave van een datum is afhankelijk van de instellingen op het tabblad Opmaak in de dialoog Opties. U kunt de meeste datums dicteren door ze op de normale manier uit te spreken. Zeg bijvoorbeeld 'nul' om '0' in te voeren.

DE DATUM	VOERT U IN DOOR TE ZEGGEN
22 januari 2000	tweeëntwintig januari tweeduizend
9 april 2001	negen april tweeduizend een
14/07/85	veertien [slash] nul zeven [slash] vijfentachtig
3-11-02	drie [koppelteken] elf [koppelteken] nul twee
3-11-1998	drie [koppelteken] elf [koppelteken] negentienachtennegentig
1 april	een april
22 maart	tweeëntwintig maart
de jaren 80	de jaren tachtig

De tijd

Dicteer de tijd door deze op de normale manier uit te spreken.

Zeg 'uur' als u een dubbele punt (:) wilt invoeren bij het dicteren van de tijd.

DE TIJD	VOERT U IN DOOR TE ZEGGEN
8:30	acht uur dertig
7:45	kwart voor acht
13:30	dertien uur dertig
15:00	vijftien uur
17:00	zeventien uur

Telefoonnummers

Telefoonnummers

Als u telefoonnummers wilt dicteren, dan moet u alle leestekens dicteren, dus ook koppeltekens, spaties en haakjes.

HET NUMMER	VOERT U IN DOOR TE ZEGGEN
(01628) 894150	[haakje openen] nul een zes twee acht [haakje sluiten] [spatie] acht negen vier een vijf nul
027 629 8944	nul twee zeven [spatie] zes twee negen [spatie] acht negen vier vier
61-7-4695-2055	zes een [streepje] zeven [streepje] vier zes negen vijf [streepje] twee nul vijf vijf
(65) 2778590	[haakje openen] zes vijf [haakje sluiten] [spatie] twee zeven zeven acht vijf negen nul

Telefoonnummers in het buitenland

Als u andere telefoonnummers wilt dicteren, inclusief Europese telefoonnummers, dan moet u ook alle leestekens dicteren, inclusief koppeltekens, spaties en haakjes.

HET NUMMER	VOERT U IN DOOR TE ZEGGEN
965-5200	negens zes vijf [liggend streepje] vijf twee nul nul
617-965-5200	zes een zeven [liggend streepje] negens zes vijf [liggend streepje] vijf twee nul nul
1-800-555-1212	een [liggend streepje] achthonderd [liggend streepje] vijf vijf vijf [liggend streepje] een twee een twee
(617) 965-5200	[haakje openen] zes een zeven [haakje sluiten] [spatie] negens zes vijf [liggend streepje] vijf twee nul nul

Automatische opmaak van datums en tijden

U kunt als volgt opgeven hoe u datums, tijden, telefoonnummers en ander getallen wilt laten opmaken:

- 1** Ga naar *Extra > Opties Automatische opmaak* op de *Dragon-balk*. Het dialoogvenster *Automatische opmaak van getallen en zinnen* wordt weergegeven.
- 2** Klik op het selectievakje *Datumaanduidingen* en selecteer de gewenste opmaak in de bijbehorende keuzelijst. Selecteer bijvoorbeeld *D Maand YYYY* of *D/M/YYYY*.
- 3** Klik op het selectievakje *Tijdaanduidingen*. Dragon zorgt vervolgens dat de tijdnootatie op de Landinstellingen van Windows wordt gebaseerd.
- 4** U kunt ook op het selectievakje *Ver kies 5 miljoen boven 5.000.000* klikken.
- 5** Op dit tabblad staan ook andere selectievakjes: *Internet- en e-mailadressen; Postadressen; Gebruik ISO-valutacodes; Prijsaanduidingen en valuta; Maateenheden; Rangtelwoorden en decimale en negatieve getallen; Getallen gelijk aan of groter dan; Pauzes toelaten bij inspreken van nummers en adressen* en *Caps Lock overschrijft hoofdletteropdrachten*.
- 6** Klik op *OK* om de instellingen op te slaan en de dialoog te sluiten.

Breuken

U kunt de meeste breuken dicteren door ze op de normale manier uit te spreken. Als u $1/2$, $1/3$, $1/4$, $1/5$, $1/6$, $1/7$, $1/8$, $1/9$, $1/10$, $1/16$ of een meervoud van deze breuken dicteert, spreekt u ze gewoon uit..

BREUK	DICTEERWOORD
$1/2$	Een half
$1/4$	Eenvierde
$2/3$	Tweederde
$5/8$	Vijfachtste

Romeinse cijfers

U kunt Romeinse cijfers dicteren met de opdracht 'Romeinse' gevolgd door het getal. Bij grote getallen moet u het getal uitspreken in korte combinaties (zie de voorbeelden).

ALS U DIT WILT	ZEGT U
INVOEREN	
I	Romeins cijfer een
IV	Romeins cijfer vier
V	Romeins cijfer vijf
X	Romeins cijfer tien
L	Romeins cijfer vijftig
C	Romeins cijfer honderd
D	Romeins cijfer vijfhonderd
M	Romeins cijfer duizend
XXIV	Romeins cijfer vierentwintig
XXXI	Romeins cijfer eenendertig
MCMXCVII	Romeins cijfer duizend Romeins cijfer negenhonderd Romeins cijfer negentig Romeins cijfer zeven

TIP: Laat tijdens het dicteren van een Romeins cijfer geen pauze vallen na 'Romeinse'. Als u pauzeert, kan Dragon NaturallySpeaking bijvoorbeeld 'Romeinse drie' invoeren in plaats van 'III'.

Valuta's en bedragen

U kunt bedragen op de volgende manier dicteren.

HET BEDRAG	VOERT U IN DOOR TE ZEGGEN
58,00 €	achtenvijftig euro
1,75 \$	een dollar vijftenzeventig
5,25 \$	vijf dollar vijftentwintig

HET BEDRAG	VOERT U IN DOOR TE ZEGGEN
€ 3,9 miljard	euroteken drie komma negen miljard
45,00 €	vijfenveertig euro
45 €	euroteken vijfenveertig
99,50 €	negenennegentig euro vijftig
fl. 23,99	guldenteken drieëntwintig negenennegentig
fl. 32.000.000,0 0	guldenteken tweeëndertig miljoen
£ 2,20	pondteken twee [komma] twintig
£ 5 miljoen	pondteken vijf miljoen

OPMERKING: *Dragon NaturallySpeaking gebruikt het valutasymbool (€, \$, £, fl, BEF, enzovoort) dat is ingesteld in Windows (zie Landinstellingen in het Configuratiescherm).*

U kunt de valuta's dicteren door eerst het valutasymbool te zeggen en vervolgens de getallen.

Binnenland: Als uw Landinstellingen zijn ingesteld op Nederlands (België of Nederland), wordt standaard de €(euro) weergegeven. Als u een bedrag in euro wilt dicteren, doet u dit op de manier waaraan u gewend bent. Als u echter een bedrag in pond sterling wilt dicteren zegt u bijvoorbeeld: “*pondteken achtenvijftig*” (zodat £ 58 wordt ingevoerd), enz.

Buitenland: Als uw Landinstellingen zijn ingesteld op Engels (Verenigd Koninkrijk), is uw standaardvaluta £ (pond sterling). Als u een bedrag in pond sterling wilt dicteren, doet u dit op de manier waaraan u gewend bent. Als u echter een bedrag in euro's wilt dicteren zegt u bijvoorbeeld: “*euroteken achtenvijftig*” (zodat € 58 wordt weergegeven) enz.

Leestekens

Leestekens dicteren

U kunt de leestekens en symbolen in de lijst hieronder dicteren. Raadpleeg de online-Help voor een lijst van alle leestekens.

ALS U DIT WILT	ZEGT U
INVOEREN	
,	komma
.	punt stip
?	vraagteken
!	uitroepteken
"	aanhalingsteken openen aanhalingsteken sluiten
'	enkel aanhalingsteken openen enkel aanhalingsteken sluiten
(haakje openen open de haakjes
)	haakje sluiten sluit de haakjes
'	apostrof
's	apostrof-ess
-	(liggend) streepje minteken koppelteken
	spatie

In de Lexiconbewerker kunt u de opmaak van leestekens bekijken en wijzigen. Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Woorden met koppeltekens dicteren

Veel woorden met een vast koppelteken staan al in het lexicon van Dragon NaturallySpeaking. Als u een woord (of woordgroep) dicteert dat normaalgesproken een koppelteken krijgt, spreekt u dat op de gewone manier uit.

ALS U DIT WILT INVOEREN	ZEGT U
macro-economie	macro economie
minister-president	minister president
sociaal-democratisch	sociaal democratisch
vice-presidentschap	vice presidentschap

Koppeltekens invoegen terwijl u dicteert

Als u een koppelteken wilt plaatsen tussen woorden die Dragon NaturallySpeaking niet automatisch van een koppelteken voorziet, zegt u 'koppelteken'.

ALS U DIT WILT INVOEREN	ZEGT U
vergeet-me-nietje	vergeet [koppelteken] me [koppelteken] nietje
Jan-Willem	jan [koppelteken] willem
Anneke Smit-Jansen	anneke smit [koppelteken] jansen

Koppeltekens verwijderen

U kunt een koppelteken verwijderen door het te selecteren en te vervangen door een spatie.

Een koppelteken verwijderen:

- 1 Zeg 'Selecteer koppelteken'
- 2 Zeg 'Spatie'.

Koppeltekens vermijden

U kunt voorkomen dat Dragon NaturallySpeaking een koppelteken plaatst door te pauzeren op de plaats waar het koppelteken normaalgesproken zou komen.

Als u bijvoorbeeld ‘*macro economie*’ wilt invoeren (wat normaalgesproken een koppelteken krijgt) zegt u ‘*macro*’, vervolgens pauzeert u even en daarna zegt u ‘*economie*’. Of u kunt ‘*macro Spatie economie*’ zeggen zonder te pauzeren (in plaats van een koppelteken voert u dus een spatie in).

Samengestelde woorden dicteren

Dragon NaturallySpeaking stelt woorden automatisch samen op basis van gangbaar taalgebruik, bijvoorbeeld: ‘verzekeringsmaatschappij’ en ‘vrachtwagenchauffeur’. U kunt een samengesteld woord dus op de normale manier uitspreken.

Woorden samenstellen terwijl u dicteert

Als u woorden wilt samenvoegen die Dragon NaturallySpeaking niet automatisch aaneenschrijft, zegt u ‘*Zonder spaties*’ tussen de woorden.

ALS U DIT WILT	ZEGT U
INVOEREN	
janjaap	Kleinschrift aan Jan [zonder spaties] Jaap
padvindersgroet	padvinders [zonder spaties] groet

U kunt ook opeenvolgende woorden zonder spaties dicteren met de functie ‘*Zonder spaties aan*’. Zeg ‘*Zonder spaties uit*’ wanneer u klaar bent.

Opeenvolgende woorden zonder spaties dicteren:

- 1 Zeg vervolgens ‘*Zonder spaties aan*’ om de functie in te schakelen.
- 2 Dicteer de woorden die u zonder spaties wilt invoeren.
- 3 Zeg ‘*Zonder spaties uit*’ om spaties weer uit te schakelen.

Woorden achteraf samenstellen

Als u zojuist gedicteerde of geselecteerde woorden tot een samengesteld woord wilt maken, zegt u *'Verbind dat'*. Deze opdracht verwijdert alle spaties tussen de geselecteerde woorden. Of als er geen woorden zijn geselecteerd, worden alle spaties in de laatste uiting verwijderd. Ook eventuele tabs en regeleinden worden verwijderd.

Woorden samenstellen:

- 1 Selecteer de woorden die u wilt samenvoegen. Als u bijvoorbeeld 'web' en 'vriend' wilt samenvoegen, zegt u *'Selecteer web vriend'*.
- 2 Zeg *'Verbind dat'*.
- 3 Zeg *'Deselecteer dat'* om de selectie van de samenstelling op te heffen.

Namen dicteren

Een groot aantal namen van mensen, plaatsen en gebeurtenissen staan al in het lexicon van Dragon NaturallySpeaking. U kunt bijvoorbeeld het volgende dicteren: *'Willem Alexander'*, *'Londen'* en *'Enschede, Overijssel'*.

Probeer een naam dus altijd eerst te dicteren. Als Dragon NaturallySpeaking een naam kent, wordt die automatisch met een hoofdletter geschreven. Als Dragon NaturallySpeaking een naam fout invoert, kunt u de fout met toetsenbord of stem corrigeren (raadpleeg [Corrigeren en bewerken](#) op pagina 69).

Als het programma de naam na meerdere correcties nog steeds fout invoert, kunt u deze oefenen in de dialoog [Woorden oefenen](#). Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Afkortingen en acroniemen dicteren

Dragon NaturallySpeaking kent een aantal veel voorkomende afkortingen (zoals ANWB en NOS) en acroniemen (zoals

NAVO). Als u afkortingen of acroniemen dicteert, spreekt u deze op de normale manier uit.

ALS U DIT WILT INVOEREN	ZEGT U
Dr.	Doctor
VS	V S <i>(spreek elke letter uit)</i>
html	h t m l <i>(spreek elke letter uit)</i>
8 cm	acht centimeter
NAVO	NAVO <i>(als één woord uitspreken)</i>
EG	EG <i>(als één woord uitspreken)</i>

Als Dragon NaturallySpeaking in plaats van de afkorting of het acroniem het hele woord invoert, of een verkeerd woord of verkeerde leestekens invoert, kunt u het document gewoon corrigeren met spraakopdrachten of met het toetsenbord.

E-mailadressen en Internetadressen dicteren

U kunt e-mailadressen en Internetadressen op de normale manier dicteren. Dragon NaturallySpeaking maakt de adressen automatisch voor u op.

ALS U DIT WILT INVOEREN	ZEGT U
Hanneke@yahoo.com	Hanneke [apenstaart] yahoo [punt] com
info@bedrijf.com	info [apenstaart] bedrijf [punt] com
http://www.nuance.com	h t t p w w w [punt] nuance [punt] com

Hier volgt een aantal richtlijnen voor het dicteren van e-mailadressen en Internetadressen:

Wanneer u 'h t t p' of 'w w w' zegt, weet Dragon NaturallySpeaking dat de volgende woorden als een Internetadres moeten worden ingevoerd.

U kunt de volgende afkortingen als woorden uitspreken: 'co', 'com', 'gov', 'mil', 'net' en 'org'.

Spreek de volgende afkortingen letter voor letter uit:

'n l', 'b e', 'c a', 'c o', 'e d u', 'h k', 'i d', 'i n', 'j p', 'm y', 'p h', 's g', 't h' en 'u k'.

Gebruik de opdrachten 'Kleinschrift aan' en 'Kleinschrift uit' om een e-mailadres of Internetadres met kleine letters in te voeren. Raadpleeg voor meer informatie over het gebruik van hoofdletters [Opeenvolgende woorden volledig in kleine letters uitschrijven](#) op pagina 98.

TIP: Voor veelgebruikte e-mailadressen en Internetadressen kunt u zelf een tekstopdracht maken. Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Speciale tekens dicteren

Veelgebruikte speciale tekens dicteren

De speciale tekens in de volgende lijst staan al in het lexicon van Dragon NaturallySpeaking. Als u deze tekens wilt dicteren, zegt u de bijbehorende naam.

ALS U DIT WILT	ZEGT U
INVOEREN	
&	ampersand
*	asterisk
@	apekrul of atteken
'	apostrof
©	copyrightteken
^	caret
°	graadteken
f	guldenteken
\$	dollarteken
€	euroteken of euro of eurosymbool

ALS U DIT WILT	ZEGT U
INVOEREN	
%	procentteken <i>of</i> percentteken
§	paragraafteken
+	plusteken
-	minteken
«	guillemets openen
»	guillemets sluiten
#	spoorteken
£	pondteken
:)	smiley
:(frowney
;-)	wihney

Raadpleeg voor een volledige lijst de online-Help.

Ongebruikelijke tekens dicteren

U kunt ongebruikelijke tekens (bijvoorbeeld het symbool ‡) met uw stem invoeren door de opdracht ‘Spel’ te gebruiken. Als u een speciaal teken regelmatig gebruikt, kunt u het ook met de Lexiconbewerker als nieuw woord toevoegen.

Raadpleeg de online-Help voor een volledige lijst van speciale tekens en de bijbehorende namen.

Een speciaal teken invoeren:

- 1 Zeg ‘*Spel*’ gevolgd door de naam van het teken. Als u bijvoorbeeld een dubbel kruisje (‡) in de document wilt invoeren, zegt u ‘*Spel dubbel kruisje*’.

Een speciaal teken aan het lexicon toevoegen:

Als u van plan bent om een speciaal teken dat niet wordt herkend vaak te gebruiken (b.v. dubbele kruisje, ‡), kunt u een

teken zoals 'dubbel kruisje' als een nieuw woord aan het lexicon toevoegen. Volg deze stappen:

- 1 Dicteer in een document de woorden waarmee u het speciale teken wilt invoeren (zeg bijvoorbeeld 'dubbel kruisje'). Dragon NaturallySpeaking voert de woorden in het document in.
- 2 Wanneer u 'Spel dat' zegt, verschijnt de *Venster Spelling*.
- 3 Typ het speciale teken. (In dit voorbeeld voert u ‡ in.)
- 4 Klik vervolgens op OK of zeg 'OK'. Dragon NaturallySpeaking zet het speciale teken in (‡) uw document en voegt het toe aan het lexicon.
- 5 Om een gesproken vorm aan een speciaal teken toe te kennen, kiest u op de Dragon-balk het menu *Lexicon* en vervolgens *Lexiconbewerker openen...* De *Lexiconbewerker* wordt weergegeven.
- 6 In de keuzelijst onderaan de *Lexiconbewerker* kiest u *Alleen toegevoegde woorden*. Het speciale teken dat u net hebt

ingevoerd verschijnt in de kolom *Gesproken vorm* (zie afbeelding hieronder).

- 7** Selecteer het speciale teken door erop te klikken. In de afbeelding hierboven is het speciale teken al geselecteerd.
- 8** Typ in het vak *Gesproken vorm* de gewenste naam voor het teken en klik op *Toevoegen*.

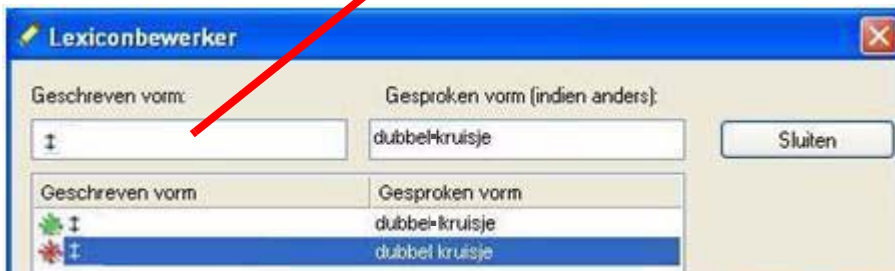

- 9 Klik op *Oefenen*. Het venster *Woorden oefenen* wordt geopend.

- 10 Klik op *Opname* en zeg de naam van het teken zoals weergegeven in de dialoog *Woorden oefenen*. Zeg bijvoorbeeld 'dubbel kruisje'.
- 11 Klik op *Voltooien* om de dialoog *Woorden oefenen* af te sluiten.
- 12 De Lexiconbewerker heeft nu twee woorden met dezelfde geschreven vorm in het lexicon. Eén daarvan heeft een gesproken vorm en de andere niet. Klik op de term zonder gesproken vorm en klik op *Wissen*. Nu staat alleen de term met de gesproken vorm in het lexicon.

Klik op de term (het speciale teken) zonder gesproken vorm.

- 13 Klik op *Sluiten* om de Lexiconbewerker te sluiten.

Wanneer u de naam van het speciale teken vervolgens dicteert (in dit voorbeeld 'dubbel kruisje'), voert Dragon NaturallySpeaking het speciale teken in en dus niet de woorden.

TIP: U kunt deze handeling sneller uitvoeren door de Lexiconbewerker rechtstreeks te openen en de geschreven en gesproken vorm toe te voegen.

OPMERKING: In de dialoog *Woordeigenschappen* kunt u de opmaak van een woord wijzigen (u kunt bijvoorbeeld opgeven of er voor en achter het woord een spatie komt). Raadpleeg de online-Help voor meer informatie.

Wisselen tussen herkenningsmodi

U kunt tijdens het dicteren verschillende herkenningsmodi gebruiken. De normale modus is standaard ingeschakeld. In de normale modus maakt het programma onderscheid tussen woorden, getallen en opdrachten.

Naast de normale modus zijn er vier extra modi beschikbaar.

Nummermodus: het programma herkent uitsluitend getallen, opdrachten en leestekens. Als u alleen getallen (waaronder valuta) dicteert en deze modus inschakelt, is de spraakherkenning een stuk nauwkeuriger.

Spelmodus: het programma herkent uitsluitend letters, getallen, opdrachten en leestekens. In de spelmodus kunt u elke gewenste combinatie van letters, getallen en symbolen dicteren om bijvoorbeeld onderdeelnummers of kentekennummers te dicteren. U kunt ook toetsaanslagen uitspreken voor bijvoorbeeld de spatiebalk en BACKSPACE. De spelmodus is ook handig voor het dicteren van Internet- en webadressen.

Opdrachtmodus: alles wat u zegt, wordt als een opdracht, en dus niet als gedicteerde tekst, geïnterpreteerd.

Dicteermodus: alles wat u zegt wordt als dictaat opgevat, ook opdrachten (met uitzondering van een paar opdrachten zoals *'Nieuwe regel'* en *'Nieuwe alinea'*).

OPMERKING: De opdrachten voor het indrukken van de toetsen zijn in alle modi beschikbaar. Zo kunt u bijvoorbeeld in de nummermodus *'Druk a'* zeggen.

U kunt als volgt naar een andere modus overschakelen:

- 1 Selecteer op de Dragon-balk het menu Woorden en klik op de naam van de gewenste modus.
- 2 Gebruik een van de volgende opdrachten om naar een andere modus over te schakelen.

MODUS	AAN MET SPRAAKOPDRACHT	UIT MET SPRAAKOPDRACHT
Nummermodus	Nummermodus aan <i>of</i> Nummermodus activeren <i>of</i> Overschakelen naar nummermodus	Nummermodus uit <i>of</i> Nummermodus stoppen <i>of</i> Overschakelen naar normale modus
Spelmodus	Spelmodus aan <i>of</i> Spelmodus starten <i>of</i> Overschakelen naar spelmodus	Spelmodus uit <i>of</i> Spelmodus stoppen <i>of</i> Overschakelen naar normale modus
Opdrachtmodus	Opdrachtmodus aan <i>of</i> Opdrachtmodus starten <i>of</i> Overschakelen naar opdrachtmodus	Opdrachtmodus uit <i>of</i> Opdrachtmodus stoppen <i>of</i> Overschakelen naar normale modus
Dicteermodus	Dicteermodus aan <i>of</i> Dicteermodus activeren <i>of</i> Overschakelen naar dicteermodus	Dicteermodus uit <i>of</i> Dicteermodus stoppen <i>of</i> Overschakelen naar normale modus

Als u een modus uitschakelt met een spraakopdracht, is dat hetzelfde als overschakelen naar de normale modus.

OPMERKING: *U kunt geen breuken dicteren in de nummermodus.*

Technische ondersteuning

Als u het product rechtstreeks van een officiële Dragon Certified Solutions Provider hebt gekocht, neemt u voor technische ondersteuning hiermee contact op.

Een groot aantal antwoorden op technische vragen over Dragon vindt u op onze website: <http://netherlands.nuance.com/support>.

Informatie en verkoop

Nuance Communications, Inc.
1 Wayside Road
Burlington, MA 01803
Verenigde Staten

Internet: <http://netherlands.nuance.com/help/contact/>.

Training en aanpassing

De professionele training en aanpassingsservices die onze officiële Dragon Certified Solution Providers bieden, stellen u in staat om zoveel mogelijk uit uw investering te halen. Als u de Dragon-software optimaal wilt benutten, neemt u contact op met een van onze Providers over training, aanpassing en andere mogelijkheden.

Dragon Certified Solution Providers behoren tot de top binnen de industriële sector; ze onderscheiden zich door hun deskundigheid en ervaring en streven ernaar de beste service te leveren voor Dragon-spraakherkenningsproducten.

Voor meer informatie over een Dragon Certified Solution Provider in uw omgeving kunt u terecht op: <http://www.nuance.com/partners/solutions/>.

A

acroniemen 114
 afkortingen 114
 alinea's
 selecteren 77
 verwijderen 83
Alles selecteren 77
 Australian English (Australië) 13

B

bladeren 57
 in een document bladeren
 per regel of alinea 80
 naar begin/einde van regel 79
 per woord of teken 80
 breuken 108

C

Centreer dat 102
Corrigeer [tekst] tot en met [tekst] 76
 creëren, een nieuwe gebruiker 18
 cursief, toevoegen of verwijderen 101

D

datums 106
 dgnsetup.log 33
 dictaat afspelen 85
 in het Snelcorrectiemenu 86
 in een document 86
 een gesproken woordgroep teruggaan 88
 fouten corrigeren 88
 schijfruimte voor 88
 stoppen 88
 vooruitspoelen 88
 dictaat opslaan 88
 om later af te spelen 88
 schijfruimte voor 92
 dicteermodus 121
 Dicteervenster 39
 dicteren
 tijden 106
 valuta 109

documenten

 alle tekst selecteren in 77
 de cursor omhoog/omlaag verplaatsen 78
 openen 51-52
 dollarteken 109
 Dragon-balk 36, 45
 Werkbalk Extra's ingeschakeld 46
 DragonPad 37
 Dragon.log 33

E

eerst dicteren, later corrigeren 88
 eigennamen, dicteren 114
 e-mailadressen, dicteren 115
 Engels/Brits 13
 Engels/VS 13

F

Full Text Control
 indicator 45

G

Ga naar het begin 78
Ga naar het begin van het document 78
Ga naar het einde 78
Ga naar het einde van het document 78
Ga naar (het) begin van (de) regel 79
Ga naar (het) einde van (de) regel 79
 gebruikersbestanden
 creëren 18
 meerdere gebruikers 5
 gebruikers. *Zie* gebruikersbestanden
 geld 109
 getallen 103
 datums 106
 notatie wijzigen 105
 Romeinse cijfers 109
 telefoonnummers 107
 tijden 106
 valuta 109
 gezamenlijk gebruik met eerdere versies 7
Grootschrift aan 97

Grootschrift uit 98

Grootschrift [tekst] 97

H

Help, online 41

herkenningsmodi 121

Herstel dat 102

Hoofdletter aan 97

Hoofdletter uit 97

Hoofdletter [woord] 96

hoofdletters plaatsen

kleine letters gebruiken 98

openvolgende woorden 96-97

reeds in een document 98

volgende woord 96

I

Indian English (India) 13

indicator voor Full Text Control 45

installatie 8

Installatielog 33

Internet-adressen 115

Invoegen na [tekst] 79

Invoegen voor [tekst] 79

J

jaren invoeren 106

K

keuzelijsten 57

kleine letters gebruiken 98

Kleinschrift aan 98, 116

Kleinschrift uit 98, 116

Kleinschrift [tekst] 98

klikken met de muis 64-65

Knip dat 77, 81

knoppen, selecteren 54

Kopieer dat 81

koppeltekens 112

vermijden 113

verwijderen 112

L

Landinstellingen, configuratiescherm 104

later corrigeren 88

leerlingen, spraakbestanden 19

Lees dat 92

leestekens 111

lettertype, veranderen 99

logbestand 33

luidsprekers, aansluiten 6

M

Maak dat beginhoofdletter 98-99

Maak dat cursief 101

Maak dat doorgehaald 101

Maak dat grootschrift 98-99

Maak dat hoofdletter 98-99

Maak dat kleinschrift 98-99

Maak dat links uitgelijnd 102

Maak dat rechts uitgelijnd 102

Maak dat vet 101

Maak dat... 101

Maak lettertype... 99-100

Maak selectie kleinschrift 99

Maak tekengrootte 100

maateenheden. *Zie* afkortingen

mappen, openen 51-52

meerdere gebruikers 5

menu's, openen en sluiten 53

microfoon

aansluiten 6

correcte plaatsing 21

in- en uitschakelen 36

slaapstand 36

mintoets (-) 88

modi 121

muis

klikken 64-65

muisaanwijzer verplaatsen 62

Muisraster 62

N

namen

dicteren 114

nieuwe gebruiker, creëren 18

Nummermodus 105-106

O

Onderstreep dat 101

opdrachtmodus 121

Open de Help 41

openen

mappen 51

opties, selecteren 54

Overslaan, knop 24

P

pagina's. *Zie* de cursor verplaatsen in een document

pictogrammen, selecteren 55

Plak dat 81

pondteken 109

problemen bij het dicteren van valuta's en tijden 104

problemen oplossen 44

programma's, openen. *Zie* toepassingen openen

R

regels

naar het begin/einde gaan van 79

omhoog/omlaag gaan 80

selecteren 77

verwijderen 83

Romeinse cijfers 109

S

samengestelde woorden 113-114

Schrap dat 77, 81

Schrijf als nummer 105

Schrijf als tekst 105

Selecteer document 77

Selecteer nogmaals 76

Selecteer [tekst] 75

selectie opheffen 76

selectievakjes, inschakelen 54

slapen 36

Snelcorrectiemenu 70

Snelstartmodus 49

sneltoetsen

afspelen stoppen 88, 93

software installeren 8

Southeast Asian English (Zuidoost Azië) 13

speciale tekens 116

Speel dat af 87

Spel dat 70

Spel [tekst] 84

spellen

herkenningsfouten 85

tijdens het dicteren 84

Spellingsalfabet 58

Spelmodus 121

spraakbestanden 19

spraaksynthese 92-93

T

tabbladen (dialoogvenster), selecteren 54

Tabtoets 54

tekens

selecteren 78

verwijderen 83

vooruit/achteruit gaan 80

tekst bewerken

knippen 81

kopiëren 81

plakken 81

tekst met opsommingstekens 102

tekst deselecteren 76

tekst opmaken

cursief toepassen 101

lettertype, tekengrootte en tekenstijl
veranderen 99

onderstreping toepassen 101

opmaak verwijderen 102

vet toepassen 101

tekst selecteren 75

alinea's 77

een document 77

leestekens 75

nogmaals 76

regels 77

specifieke woorden 76, 78

tekens 78

tekst verwijderen
 alinea's 83
 laatst gedichteerde woorden 81
 regels 83
 specifieke woorden 77, 82-83
 tekens 83
 teruggaan en doorgaan met dicteren 82

telefoonnummers 107

tijden dicteren 106

toepassingen
 openen 51
 wisselen 52

toets BACKSPACE 83

toets ESC 88, 93

toetsenbord, toetsen indrukken 57-61

tools 33

tussen vensters wisselen 52

U

UK English (VK) 13

upgraden 31, 33
 mapstructuur 31

V

valuta 109

vensters
 wisselen tussen 52

verbind dat 114

Vervang vanaf 82

Voorbeeldopdrachten 33

W

Wat kan ik zeggen? 42

werkbalk Extra's 46

Wis dat 82

wizard Audiosetup 20

woorden
 de cursor voor/achter plaatsen 79
 selecteren 76, 78
 verwijderen 77, 82-83
 vooruit/achteruit gaan 80

woorden met koppeltekens 112
 dicteren 112

Z

zoeken tijdens het selecteren 76

Zonder spatie 113

Zonder spaties aan 113

Zonder spaties uit 113